

de bőven meghozza a befektetett tőke kamatját. A rizstermelésnél elért sikerhez lényesen hozzájárul a kis-sztapári rizshántoló malom kitűnő berendezése s szakavatott kezelése.

A kendertermés jól sikerült s azon községek, amelyek elegendő és tiszta jó áztató vízzel rendelkeztek, majd az egész termést megáztatták, megtörték s még az őszelelég jó áron el is adták. Azok a községek ellenben, melyeknek áztató vizük nem volt, kénytelenségből garmadába rakták kenderüket és majd csak ha kedvező lesz reá az időjárás, foghatnak az áztatás és kikészítéshez.

A bácskai kendertermelésre s az ezzel összekötött közgazdasági érdekek szempontjából, a Mosztonga-ér szabályozása nagyfontosságú, különösen, ha ez a mellett elterülő kendertermelő községek igényei figyelembe vétetnek. Különben vármegyénkben, hol már régóta gyakorolják a kendertermelést, még nagyon sok a tanulni való, hogy a kender külföldön teljesen versenyképes legyen és mindenekelőtt itt kell a kenderkészítést oly fokra emelni, hogy az olasz és orosz árakkal kiűljja a versenyt, a minek első feltétele a helyes és megbízható kenderosztályozás kötelező keresztülvitele. Továbbá az, hogy a kendertermeléssel foglalkozó községeknek rendszeres községi kender-áztatókat kellene építeni s a népet a sárban füllesztő kenderáztatástól elterelni, mert az ilyen áztatás a kender minőségére hátrányos.

A burgonya s takarmányrépatermés semmi kívánni valót sem hagyott hátra.

Vármegyénk homokterülein 1895. évben is gyarapodott a szőlőtelepítés, a korábbi telepítések pedig már termővé válván, vissza kezdték fizetni a nagy összegű beruházásokat. Különösen a finomabb asztali szőlőfajokat termelőknél, kivált ott, hol kellő időben peronosporák a peronospora ellen, hozott már ez az év jelentékenyebb jövedelmet, mivel a csemege szőlőt jó árak mellett sikerült exportálniok.

Örvendetesen halad, mint említém, a homoki szőlőkultúra vármegyénk homokos talaju vidékein s a már meglevő s nagy terjedelmű régi homoki szőlők mellett, évről-évre jelentékeny területeket telepítenek be új szőlőkkel és általánosságban észlelhető, hogy gazdáink ma már erre a gazdasági ágra sokkal nagyobb súlyt fektetnek, mint az előző években.

Vármegyénkben az amerikai szőlőfajok művelésének felölelése terén a kötöttebb talajban alig lehet általánosabb mozgalmat észlelni, s csak Palánka határában kezdenek vele jelentékenyebben foglalkozni, a hol az amerikai vesszők termelését kiváló gonddal és sikerrel folytatja kiterjedt telepen Sztójakovics Milos.

A szőlőtermés ott, hol peronospora ellen kellő időben feckendeztek, minőség s mennyiségileg kielégítő volt, de a hol ezt tenni elmulasztották, minőség és mennyiségileg messze maradt a tavalyi termés megett.

Örömmel jelezhetem, hogy a lótenyésztés és csikónevelés és gondozás mind helyesebb irányt kezd venni. Fokozatos emelkedés tapasztalható a lóállomány tervszerű javításában s ennek tulajdonítható, hogy nagy mennyiségű lovat vásárolnak vármegyénkbeli külföldre s a hadsereg részére.

Mindinkább feltűnik a nagy-körösi méntelep bajai alosztályából évente kiadatni szokott 125 darab tenyészmen eredménye. A csikókertek minden tekintetben célszerűnek bizonyultak. A lótenyészési bizottságok pontos működése következtében a jobb tenyészési irány felé való haladás mindenütt észlelhető. A magánmenek szigoruan ellenőriztetnek, mit különösen a gazdasági egyesületen nyújtották. A lótenyészbizottságok pontos működése következtében a jobb tenyészési irány felé való haladás mindenütt észlelhető. A magánmenek szigoruan ellenőriztetnek, mit különösen a gazdasági egyesületen nyújtották. A lótenyészbizottságok pontos működése következtében a jobb tenyészési irány felé való haladás mindenütt észlelhető. A magánmenek szigoruan ellenőriztetnek, mit különösen a gazdasági egyesületen nyújtották.

A szarvasmarhatenyésztés s különösen a hizlalásra rendkívül békítőlag hatott azon igen sűrűn előforduló zárlat, a melyet vármegyénk területén az előforduló szájs- s körömfájás miatt alkalmazni kellett, s habár ezen zárlati intézkedés állategészségügyi szempontból rendkívül szükséges, mégis az egyes hizlalók által szenvedett nagy anyagi károkat kénytelen vagyok az igazság érdekében felemlíteni.

A sertésenyésztés és hizlalásra nézve óriási csapás volt a majdnem egész vármegyénk területén dúlt sertésvész, a mely százazrekre rúgó károkat okozott gazdaközösségünknek. S így ezen azelőtt oly virágzó gazdasági ágban nagy visszacsúszás konstatalható.

A juhtenyésztésnél csupán a hizott ürök azok, a melyek nagyobb keresletben részesültek, a többi juhfa jának még mindig nincs meg a kellő ára.

A selyemtenyésztés elég jól sikerült, s az azzal foglalkozó szegénysorsú családoknak lényeges jövedelmi forrását képezi.

A halászat rendszeresebben üzetik a halászlát törvény életbeléptetése óta. De a Duna és Tisza szabályozása folytán a halállomány lényegesen megapadt.

A gyümölcsfatenyésztés meggyeszte el van terjedve és a községi faiskolák ügyének hatóságilag történt felkarolása óta e téren haladás konstatalható. Az idén meggy, cseresznye, szilva és dió bőven termelt, azonban alma és körte nem adott kielégítő termést.

A méhészet meggyeszte terjed s az idén kiváló méz volt minőség s mennyiségileg.

Ipari tekintetben a gőzmalomok és mezőgazdasági szeszgyárak érdemelnek említést, míg az előbbieket rohamosan szaporodnak s jövedelmük, habár a helyi szükségletet fedező vízi- s szárazmalomok hátrányára, biztosítva van, sőt kivitelre is termelnek, addig a szeszgyárak üzeme nem mondható valami virágzónak. A szeszipar, miként országos, úgy vármegyénkben is súlyos viszonyokkal küzd. A természetnyek külföldre való kivitele, a szárított moslékot kivéve, még mindig az óhajok közé tartozik, mert a gyárak semmi vasuti díjkedvezményben sem részesülnek. Ha a baja-bátaszéki vasut kiépül, talán új piac lesz teremthető a szeszgyártmányoknak.

A vármegyei gazdasági egyesület dícséretre méltó tevékenységet fejtett ki a lefolyt félévben. Jelentésem folyamán felemlített tevékenységén kívül, Kis-Hegyesen sikerült lódíjazást tartott és Zomborban lóversenyt, ezután Mezőhegyesre tanulmányi kirándulást rendezett. Tagjai nagyobb része a vármegyei és járási mezőgazdasági bizottságok ülésein tevékeny részt vett. Igen óhajandó lenne, hogy ezen valóban közhasznú egyesület több anyagi pártolásban részesülne gazdaközösségünk részéről.

Az adai földmívelő iskola végzett növendékei a hol eddig alkalmazva lettek, szakszerű ismereteik által elismerést vívtak ki, mi legfényesebb bizonyítéka az intézet közhasznúsága, valamint a tanárok tevékenysége s alapos ismereteinek.

A vármegyei és járási mezőgazdasági bizottságok megalakultak, s működésüket megkezdték.

Munkákészhiány sehol sem tapasztalható, sőt meggyeszte felesleg van.

Latinovics Pál,

Ujdonságok.

Lapunk legközelebbi száma — a közbeeső karácsonyi ünnepek miatt, — a jövő kedden, december hó 31-én fog megjelenni. — Boldog karácsonyi ünnepeket kívánunk lapunk összes olvasóinak és barátainak.

A „Bácska“ 101-ik száma rendkívüli mellékletének tartalma: *Karácsony*. Szalay Frigyesztől. — *Van!* Latinovics Stancitól. — *A mit a karácsonyfa eltitkolt.* Mártonffy Imrétől. — *K...nak.* Eichardt Károlytól. — *Alexandria.* Utrajz. Vértesszi Károlytól. — *Hűvös, hideg.* Szabadka Gyulától. — *Karácsony estjén — egyedül.* Péterfi Jenőtől. — *A kis padon.* Ifj. Hartmann Jánostól. — *Csaródy Kata.* Gottier Lajostól. — *Heine „Nordsee“ ciklusából.* Márton Páltól. — *A tűz.* Dongótl. — *Igy van az.* Hispanusztól. — *Egy kis oeceni ut.* Szilasi Pázmány Zoltán dr.-tól. — *Szobámban.* Herke Mihálytól. — *Karácsonyi ajándék.* Ipolyi Sándortól. — *Böles mondás.* Hispanusztól. — *A vármegyei huszár-installációja.* Del Torótól. — *Téli dalok.* Maróthi Jánostól. — *Hulló csillag.* Alugy-tól. — *Hogyha én.* Alugy-tól. — *Mit tegyek.* (Egy szép asszony beszéde.) — *Olga.* Eichardt Károlytól. — *Keresztül-kasul Európán.* Csippek Ferentől. (Vége.)

Kinevezés. Az adai földmívelő iskolához Czirmos Bálint tartalékos hadnagy ösztöndíjas gazdasági segédé lett a m. kir. földmívelésügyi miniszter által kinevezve.

Istentisztelet. Az ág. evang. hiveknek tudomásul adatik, hogy karácsony másodnapján fél 11 órakor az e célra kibérelt helyiségben Urvacsorával egybekötött istentisztelet fog tartatni. Korossy Emil, ág. ev. ut. lelkész. Medveczky Zsigmond, egyházi felügyelő.

Istentisztelet. Az ev. ref. hiveknek tudomásul adom, hogy a karácsonyi ünnep másnapján, f. hó 26-án délelőtti 11 órakor isteni tiszteltet tartok. Szendy Lajos, ev. ref. lelkész.

Installáció. Vojnits Dániel bajai plébános betegségéből felépülván, jövő évi január 12-én fog a lelkési hivatalba ünnepélyesen beiktatattatni.

Elismerés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter Fölker Gusztáv zirc ciszterci rendi áldozár és bajai főgimnáziumi tanárnak, a középiskolai tanítás körül busz éven át kifejtett buzgó, eredményteljes működéséért és kiváló pedagógiai módszeréért, legnagyobb elismerését fejezte ki.

Szilveszter-estély. A zombori kaszinó-egyleti dalárda Szilveszter estjén, folyó hó 31-én a „Vadászkürt“ összes termeiben tombolával egybekötött alapszabályszerű dal- és táncestélyt rendez. A műsor a következő: 1. Abt Ferenc: „Májusi éj“ férfiak. 2. Halevy F.: „Románca“ a „Zsidóné“ című operából. Eneki Trischler Gyuláné urnő, zongorán kísérő Blumenthal Károly ur. 3. Jensen Adolf: „Éji-dal“ vegyeskar. 4. Tompa Mihály: „Két levél.“ Zsuzsanna: Fehér Vilma k. a. Florentina: Jeszenszky Jolán k. a. 5. Storck A. M.: „Éji varázs“ férfiak. 6. Rouget d'Isle: „Marseillaise“ vegyeskar. Belépő jegyek 1 frtjával Sztílich Zsigmond ur kereskedésében előre és este a pénztárnál válthatók. Pártoló tagok a tagsági jegy szelvényével válthatnak jegyet. Kezdeté este 8 órakor.

Jótekonycélu előadás. A zombori róm. kat. tautestület a „Tanító háza“ javára f. hó 20-án jótekonycélu gyermekelőadást rendezett. Szinre került két egyfelvonásos színmű, két szavaltat s egy életkép. Az előadás minden pontja fényesen sikerültnek mondható s valóban őszinte elismerés illeti Bergerné Gráff Annát és Denkné Kuzsik Emiliát, a kik a rendezés és a betanítás nehez feladatát oly szépen megoldották. A szereplők általában ügyesen s szinte bámulatos otthonossággal mozogtak a színpadon. „A levél“ című egy felvonásos színműben különösen Raisz Irén tűnt ki kedves és ügyes játékaival, feltétlen dícséret illeti azonban a többi szereplőket is, így Esztergamy Jolán s Bück Mariát, a ki a Klára gazdasszony jóízű szerepét kitűnően reprodukálta. Gräber Miklós, Lukits Sándor, Schmidt Ferenc s Mattyasovszky Emil szintén jól állták meg helyüket. Gerlich Paula szépen s jól szavaltta Bogdány Lajos „Az angyalokról“ című költeményét. Várady Antalnak „A csintalan Bertók“ című vígjátékában Pocsay Margit tűnt ki kedves játékaival, ugyszintén Gerlich Paula s Esztergamy Margit; igen ügyesen s élethűen játszott a darab hőse, Szemes Nándor. — Ezután Uhlmann Anna szavaltta el nagy tetszés mellett Komócsy Józsefnek a „Tündér és virágok“ című költeményét. Az előadást „Tündér a virágok között“ című életkép fejezte be, melynek rendezése nagy szakavatottságról tanuskodott s fénye valóban megkapó volt. — Az előadást nagy számú közönség nézte végig, mely szívesen tapsolt a kis műkedvelőknek. Az előadást állítólag legközelebb megismétlik.

Gyászhir. A vármegyei tisztikart gyász érte. Egyik legbuzgóbb és legrégibb tagja: Mátéházi Matkovits Lajos, zentai főszolgabíró, a Ferencz József rend lovagja f. hó 20-án életének 53. évében elhunyt. Az elhunyt főszolgabíró csak az előző napon lett ismét egyhangulag megválasztva zentai főszolgabírónak. Az elhunyt főszolgabírót a vármegye közönségének osztatlan részvéte kísérette folyó hó 21-én örök pihenőre. Matkovits Baján született 1842-ik évében. Gimnáziumi tanulmányait szülővárosában, a jogot Budapesten végezte. 1867-ben Baja város tanácsnokává választotta, honét később megyei szolgálatba lépett. 1871-ig mint megyei esküdt O-Becsén működött, 1871-ben a zentai járás főszolgabírójává lett megválasztva s azóta szakadatlanul főszolgabírója volt a járásnak. Ofelsége a király a közügyek terén szerzett érdemeinek elismeréséül 1881-ben a Ferencz József-renddel, 1884-ben pedig „Mátéházi“ előnévvel, a magyar nemességgel tüntette ki. Az elhunytat neje szül. Tavassy Idán kívül négy gyermeke, nagyszámú rokonsága és jó barátai gyászolják. — A család a következő gyászjelentést adta ki: Alulírottak fájdalomtól megtört szívvel jelentik a hön szeretett férj, illetőleg atya, nagyatyja, após és testvéreinek Mátéházi Matkovits Lajos urnak, a Ferencz József-rend lovagja, zentai járási főszolgabírónak élete 53-ik évében, a halotti szentségek ájtatos felvétele és hosszu szenvedés után 1895. évi december hó 20-án reggeli fél 9 órakor bekövetkezett halálát. A boldogult hült tetemei e hó 21-én d. u. 2 órakor fognak beszenteltetni és a róm. kath. felsőtemetőben örök nyugalomra helyeztetni. Az elhunytak lelki üdvéért az engesztelő szentmise-áldozat f. évi december hó 21-én d. e. 10 órakor fog az Urnak bemutatattatni. Zenta, 1895. évi, december hó 20-án. Béke lengjen áldott porain! Matkovits Lajosné szül. Tavassy Ida neje. Matkovits Béla, Ida, Anna, Leonka gyermekei. Gömörj Elemérke unokája. Matkovits József ücsce. Matkovits Józsefné szül. Jablonszky Mária sógorneje. Üzv. Tavassy Antalné szül. Babócs Anna napa. Dr. Gömörj Kálmán cs. és kir. huszár ezredorvos veje.

Gazdasági tudósító. A földmívelésügyi m. kir. miniszter dr. Jovánovits György ó-becsei lakost az ó-becsei járásra nézve az állandó gazdasági tudósítói tiszttel bizta meg.

Körvadászat. Folyó hó 14-én és 15-én nagy körvadászatot rendezett gróf Teleky József bácsalmási és kunbajai uradalmában. A terület négy év óta őva lett és azért a nyulállomány, tekintettel a bácsmegyei vadszegény vidékre, rendkívül nagyra emelkedett. A vadászatok eredménye 230 nyul, 4 róka. Résztvettek a háziúron kívül: Veres Béla orsz. képviselő, Lednitzky Márton, Latinovics Géza, Kovacsits apát, Deák főszolgabíró, dr. Márton, dr. Radits, lov. Gutwein, Siskovits, Haner stb. A vadászatokon a grófné is megjelent és élénken érdeklődött annak menetele iránt. A vadászatokat a kiválóan vendégváltó főúri pár bácsalmási kastélyában fényes estély követte, hol a szép grófné a vendégeket páratlan szeretetreméltóságával valóssággal elbájolta.

Vadászat Nyitramegyében. Folyó hó 17-én Zmertych Iván orsz. képviselő csöcsői vadászterületén nyulhajkát tartott. A rendkívül zord zimankós hóvihar és a fémeternyi magas hó dacára az eredmény kielégítő volt. Terítékre került 260 drb nyul és 32 drb fogoly. A vadászatot résztvettek a háziúron kívül: Sipeky Sándor és Veres Béla orsz. képviselők, Latinovics Géza, br. Gusich Iván, lov. Herberth Vilmos, dr. Vojnits Oszkár, Bossányi, Neogrády, Vaggon, Nagel stb. A vadászat után a fiatal háziur hajlékában fényes ebéd következett.

Adók előírása. Zombor sz. kir. város tanácsa részéről felhívattak mindazon adózók, akik a folyó évi 15664. szám alatt kibocsátott hirdmény dacára az adókönyvecskéket kiegészítés, illetve az adók előírása végett eddigelé még be nem mutatták, most már azokat az adókönyvecskéket az 1883. évi 44. t. c. 36. §-ában foglalt rendelés értelmében 8 nap alatt okvetlenül mutassák be a város adóügyi osztályánál, minthogy igazolatlan mulasztás esetében a fentidezett törvénycikk szerint 1—5 frtj terjedő pénzbírságban a m. kir. pénzügyigazgatóság által fognak elmarasztaltatni.

Hazafias diákok. A szabadkai főgymnázium VIII. osztályú növendékei Bécsből, az ottani oláh egyetem hallgatóktól gyűjtőívet kaptak, hogy az elhítt zarábi diákok javára pénzbeli gyűjtéseket eszközöljenek. A felszólított tanulók azzal választottak, hogy egy jó darab erős haranghúzó kötelet küldtek Bécsbe! A hazafias diákok méltóbb feleletet nem adhattak a felszólításra.

Választás. A zombori szerb tanítónőképzésben üresedésbe jött női kézimunka- és házipar tanítóői állásra a karlócai szerb iskolatanács Gavanszky férj. Ludaics Zorkát választotta meg.

Pályázat. Pályázat van hirdetve a szabadkai kir. ügyészségnél altűgyészi állásra.

jobb és nehezebb részeknél már egészen belemelegedett és nagy passzióval játszott.

Egyébként az öreg Mathis szerepe nem csak hogy nehéz, hanem egyszersmind szép és a színészre nézve haladatos is. Természetes, hogy a hatás nem maradt el. A többi szereplő is eleget tett kötelességének.

Es itt még egy néhány szót:
Többször hangsúlyoztuk már különösen szalondaraboknál, hogy a férfi személyzet fogyatékos. És ime a 21. bérleti előadásnál látjuk csak, hogy a társulat egyik legjobb erője minden egyébbel foglalkozik, csak azzal nem, amivel a közönség érdekében és az igazgató által a várossal szemben elvált kötelezettség érdekében is, foglalkoznia kellene, szóval nem játszik. Nos hát most már határozottan követeljük, hogy ezután állandóan ott mozogjon ő is a színpadon. A mikor Füredi a színházért pályázott, felsorolta a társulat tagjait és a felsoroltak között volt Leóvey is, meg maga az igazgató is. És amikor a színházat megkapta és a szerződést aláírta, akkor már kötelességévé vált az igazgatónak azokat a tagokat nem csak elhozni Zomborba, hanem szerepeltetni is és mi csodáljuk, hogy a színtügyi bizottság e tekintetben még nem intézkedett. Mert nem csak hogy Leóvey nem játszott 20 bérleti előadásán át, hanem mindezeidig egyáltalán nem játszott Füredi sem, ami talán megbocsájtható lenne, ha a társulat férfi tagjai különben megfelelőek lennének. De hiszen ezekre örökké panaszkodik a közönség!

Szóval jó lesz az itt elmondottakat egy kissé megszívlelni, hogy el ne foggyon annak a közönségnek a türelme, amelyik napról-napra csaknem teljesen, legtöbbször a zsúfoltság megtölti a színházat.

Fauszt, az ördög cimborája.

Szombat, december 21.

Gounod Károly mesteri operáját parodizálta egy Hopp Gyula nevű író clyanformán, hogy az opera szövegét egy vásári bohózatá alacsonyította és a francia géniusznak eme büszkeségét képező opera örökszép dallamait az operette zeneszűk békőiba szorította.

A paródiának az a célja, hogy a magasztosat nevetéssé tegye, ha ezt megvalósítja: elérte célját. Hopp Gyula ezen operettje azonban szövegében nélkülözi az igazi szellemesség és élé hatásos fejezeteit és inkább az alacsony, durva, karzati közönségnek való komikumot kultivalja, zenéjében pedig nélkülözi azt az eredetiséget és találékonyt, melylyel a nagy francia mester gyönyörű dallamait parodizálni képes lett volna. Ez az operette ennél fogva az izlett és distingváltságot kereső közönség előtt sohasem lesz egyelő, mint egy gyenge fél-munka, melyre a bírálók komoly tonusát alkalmazni nem lehet, s melyet, mint ilyent, kár is volt előadatni, s abból a nyugalomból, melybe az igazi „szép” iránt könyörtelen feledés helyezett, kár volt felrángítani.

Az előadás nagyon gyenge volt. Gy. Mészáros Kornélia igen szép volt Margaretha szerepében. Láng (Fauszt) igyekezett énekében és játékában. Tisztai (Metelesz Náci), Láng Ö. (Valentin) kevés sikerrel játszottak. Ferenczy elég türelhető volt. Bauer M. (Mártha asszony) félszegül mozog és nincs semmi hangja. A karok énekéről jobb hallgatni. Meg kell említenünk azonban, hogy egy pár díszlet már minden kiritán alól való, kopott és foltos.

Közönség elég szép számmal volt. Kérjük az igazgató urat, maradjon meg a régi jó operette szerzők művei mellett, mert az ilyen operette esték csak untatják a közönséget.

Az asszony verve jó.

Vasárnap, dec. 22.

Lukácsi Sándor népszínműve azok közül az újabb darabok közül való, amelyek jobbak biányában egy ideig tartják magukat a színpadokon. Mert az új népszínműveknek sorsa a bukás. Pedig hát ebben a darabban se rejlik valami olyan irodalmi kincs, mint pl. a régi zamatatos magyarizáló népszínművekben, a Falurosszában, Tolonczban, Piros bugyellárisban, Sárga csikóban stb. stb.

Az előadás itt-ott nehezkiesen ment egy kissé. Egynehányan nem tudták a szerepüket. Tuboly a fiatal menyecske (Veron) szerepében olyan feladatot vállalt magára, amelynek nem felel meg az ő tehetsége; az ő Veronja inkább beillett volna egy modern, nagyon is ideges dámának, mint paraszt menyecskének. Kissé erősen badart, minden igaz érzés, minden őzinteség nélkül. Károlyi Böske a 15 éves Vica szerepében egészen megállta helyét, ámbár egy kissé jobban kiemelhetné volna a szerepben rejülő finom komikumot is.

A két szerelmes öreg, Gyarmati és Ferenczi, sokat nevette a közönséget, de jobb lett volna, ha Ferenczi nem tulzott volna sok helyt annyira. Hídvegi kissé nehezkiesen vagott bele mondókáiba, mert a szerepét nem tudta úgy, ahogy tudnia kellett volna.

Közönség szép számmal.

Heti műsor, Ma kedden: szűnet; szerdán: „A színtauoda”, operette Bissontól (Zomborban először); csütörtökön: „II. Rákóczy Ferenc fogsága”, dráma Szigettil; pénteken: szűnet; szombaton: Molnar László vendég fellépéssel „Hamlet”, Schakespeare tragediája.

Jutalomjáték. Gy. Mészáros Kornéliának, a társulat kedvelt primadonnájának jutalomjátéka jóvá 1896. évi január hó 6-án lesz. Szűre kerül a „Szép Helena”, Mészárossal a címszerepben. Előre is felhívjuk közönségünk figyelmét az érdekes előadásra.

Az én napjaim.

Ezen a címen egy fiatal poéta, aki lapunknak is munkatársa, egy kötetre való költeményt foglalt össze. Az első munkát becsújtotta ki, amelyek közül nagyon sok már a lapokban — köztük a bácskában is — napvilágot látott.

Megérdemli a kötet, hogy bővebben is foglalkozzunk vele. Herke Mihály — ez a szerző neve — a vidéki lauteperetők egyik legjelentékenyebb tagja, olyan, aki ha a budapesti központ legközelebb mozog, ott is számot tesz.

Egyik legelőbb elnyét emeljük ki első sorban, a könnyű, szabatos verselést. De — ugy látszik — éppen ebből az előnyből folyik egyszersmind egyik hibája is a kötetnek: a terjengősség. Mert olyan könnyen versel, mert olyan szépen és egyszerűen folynak tollából az ütemek, a rímek, éppen azért nem gondol arra, hogy az érzést, a gondolatot csinosan kikerekített, rövid formába öntse. Hja persze nehezebb ám röviden írni, mint szabadjára engedni a pennát!

Nem mondjuk azonban, hogy nincsen az izlésünk szerinti rövidre fogott költemény is a kötetben, — vannak benne igen csinos és jó dolgok is, — de a nagyon sokban vesszük észre a terjengősséget s azért említettük föl ezt is.

Az újabb magyar líra általában véve került a népies elemet, kivéve természetesen a szintén nagy számot tevő népdalköltészetet. Manap mintha ismét külföldi izlés uralkodnék, s ez, a külföldi szin, az idegen hang tartaná távol a népies elemet. A mi Herke Mihályunk hangja közel jár a népies hanghoz. „Közel jár” — mondjuk — mert még nem azt az igazi népies hangot pengeti, a melyen nagy költőink némelyike lantolt. Ugy látszik azonban mégis, hogy a népies felé hajlik. És ezt okosan teszi, mert a művészetnek is ott van a kiapadhatlan forrása a népben. Egyébként a Vörösmarti bírójá is kitűnő, meg a Petőfié is, pedig éles az ellentét.

A Herke érzése mindenütt mély és őszinte. Annnyira sikerült azt szavakba öntenie, hogy az olvasó hangulatát mindenütt megragadják a sorok.

Itt-ott enyelgő, ritkán komikus; egynehány elbeszélő költeménye komoly is, vig is.

Szóval sok jó dolog van a Herke kötetében, a vidéki irodalomban méltó számottevő jelenség. És mi a kötet megjelenése alkalmából csak üdvözöljük a mi munkatársunkat. Buzdítani talán fölösleges a munkára.

Végül azonban egy kis hibát is említenünk, föl kell említenünk, mert fönebb épen a könnyű verselést emeltük ki, de épen a könnyűség meg nem bocsájtható külső alaki hibára is buzdítja. Olvassuk egyhelyt pl.:

Ne vessz úgy rám
Picike száddal —
Ajkad mosollyal,
De szíved lánggal

Fan tele — s félek,
Mert a láng éget.
Mosolyogsz rám: hát
Nem hiszek néked.

Ezt még az elismert nagy költőktől is rossz néven veszik. Ilyen hibáért — ha már ki nem közzörülhető — papirkosárba kell dojni a verset. És ilyen hibát, az igaz hogy keveset, de talátnk egyebütt is a kötetben.

Levelezés.

Tekintetes szerkesztőség!

„Bácsstopolya a millenium küszöbén” című jelent meg egy cikk a „Bácsstopolyai Hírlap” mutaványszámában, a melyben többek között ez is olvasható: „Van egy felekezeti színezetű betegsegélyző-egyletünk, mely azonban eltekintve attól, hogy a lakosság kis részét képező alig 600-ra menő izraelita vallásnak érdekeit szolgálja, — egy-kétszáz forintos költségvetésénél fogva is számba nem jöhet”. A névtelenség palástjába burkolódott cikkirő roppant tájékoztatlanyságot árult el, midőn egyetünkről a fenti állításokat kockáztatta. Mert ha kezébe vette volna az egylet nyomatott évi jelentését, ugy lehetetlen, hogy elkerülje figyelmét a fűzet címlapján olvasható versszak, a melyben az egylet programja van kifejezve:

Ember ne kérdje: ki az, a ki szenved?
Milyen vallás és miféle faj?
Szívének zárát nyissa fel szeliden,
Ha zörget rajta egy-egy halk sóhaj.
Égő sebekre adjon hűs vigaszt,
Bukót emeljen és könnyítse azt.
Kit fájdalomnak súlyos terhe nyom,
Mert nincs szebb vallás, mint az irgalom! Á. E.

Az egylet nagyszámú tagjainak jelentékeny részét keresztények képezik a felvesz tagjai közé ezután is minden hozzá méltó egyént, rebegje bár az ajka Allah nevét, Krisztust vagy Jehovát.

Egyletünk költségvetése meghaladja a háromszorosát a cikkirő által jelzett összegnek s bala a gondviselésnek 800 frt tőkének van elhelyezve takarékpénztárban gytmölcsöztetés végett.

Topolyán, 1895. évi december hó 21-én.

Az egyleti elnökség nevében

mély tisztelettel

Schlosz Lajos,

a bácsstopolyai betegsegélyző-egylet titkára.

Felolós szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,

köz- és váltó-ügyvéd.

Laptulajdonos és kiadó

BITTERMANN NÁNDOR.

HIRDETÉSEK.

1202. szám.

1895.

Árverési hirdetés.

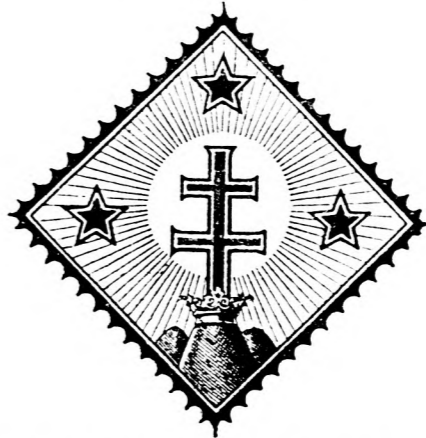
Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori tek. kir. törvényszék 1895. évi 13633. számu végzése következtében dr. Gombos Ignác zombori ügyvéd által képviselt Belvárosi takarékpénztár részvénytársaság budapesti cég javára Birnbaum Róza és társai zombori lakosok ellen 115 frt 50 kr és járuléka erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 340 frtra becsült 4 drb utazó bunda és 35 téli kabátból álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a zombori tek. kir. járásbíróság 17144/1895. számu végzése folytán 115 frt 50 kr tőkevetelés, ennek 1895. évi szeptember hó 30. napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 37 frt 30 krban bíróság már megállapított költség erejéig Zomborban a városháza udvarán leendő eszközésére 1896. évi január hó 3. napjának délelőtti 10¹/₂ órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Zomborban, 1895. évi december hó 20. án.

Cservenka Lajos,

kir. bír. végrehajtó.

2-szeres és 3-szoros termések

csakis mesterségesen szárított

MŰTRÁGYÁVAL

érhetők el.

*—21

A vármegyei Gazdasági Egyesület a „HUNGARIA” műtrágya-, kén- és vegyi ipar részvénytársaság képviselőjét az egész megyére elvállalta s így nemcsak költségnyújtást, hanem a beszerzést is díjtalanul eszközöli.

1213. szám. 1895.

Árverési hirdetés.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zombori tek. kir. járásbíróság 1893. évi 11423. számu végzése következtében dr. B. uek Armin zombori ügyvéd által képviselt Sebes és Beck budapesti cég javára Englert Pál sztanisicsi lakos ellen 76 frt 48 kr és járuléka erejéig foganatosított kielégítési végrehajtás utján lefoglalt és 500 frtra becsült 1 Gazett féle 8 ló-erejű számműkűli gőzmozdony és 1 Clayton és Shuttleworth féle 10335. sz 8 lóerejű cséplőgép ¹/₂ rész jutalekéből álló ingóságok nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a zombori tek. kir. járásbíróság 19030/1895. sz. végzése folytán 76 frt 48 kr tőkekötés, ennek 1892. évi június hó 20-ik napjától járó 6% kamatai és eddig összesen 61 frt 75 krban bíróság már megállapított költség erejéig Sztanisicson a községi háznál leendő eszközésére 1896. évi január hó 4-ik napjának délelőtti 10 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóság az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Kelt Zomborban, 1895. évi december hó 20-án.

Cservenka Lajos,

kir. bír. végrehajtó.

9120. szám

1895.

Pályázati hirdetés.

Pacsér községben lemondás folytán üresedésbe jött irnoki állásnak betöltése céljából pályázatot nyitok.

Ezen állás javadalmazása 300 frt a községi pénztárból előleges havi részletekben.

Felhivatnak a pályázni szándékozók, pályázati kérvényüket Bács-Bodrogh vármegye 6/1887. szabályrendelete 9. §-ának megfelelőleg felszerelve, saját kezűleg írva hozzám 1896. évi január hó 16-áig annnyival is inkább nyujtsák be, mivel később érkezők figyelembe vétetni nem fognak.

Bács-Topolyán, 1895. évi december hó 10-én.

Császár,

főszolgabíró.

2—1

4334. sz. 1895.

Pályázat.

Bács Bodrogh vármegye szabályi járáshoz tartozó Nadaly községben leköszönés folytán üresedésbe jött községorvosi állásra ezennel pályázatot nyitok.

A községi orvosnak javadalmazása 800 forint. Látogatási-díj nappal 20, éjjel 40 kr.

A megválasztott orvosnak kézi gyógyszerész-tartás engedélyeztetni fog, valamint a trachomások kezeléséért is külön díjra számíthat.

Pályázni kívánók felhivatnak, miszerint az 1883. évi I. t. c. 9. §-a, illetve 1876. évi XIV. t. c. 143. §-ban előírt képességüket, valamint a szerb nyelv tudását igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat ezen szolgabírói hivatalhoz 1896. évi január hó 31-ig annnyival is inkább nyujtsák be, mivel a később beérkező folyamodványok figyelembe nem fognak vétetni.

Zsablyán, 1895. évi december hó 8-án.

Michalovits,

főszolgabíró.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEN.

Bodrogh-Monostorszegh község iskolászéke egy tanítói állásra ezennel pályázatot nyit. Felhivatnak a pályázók, hogy kellőleg felszerelt kérvényeiket folyó évi december hó 31-éig alulírtokhoz nyujtsák be. Javadalmazás: 400 frt fizetés és 50 frt lakbér. Megkivántatik a magyar és sokác nyelvelnek tökéletes bírása. Előnyben részesül, ki emellett a német nyelvben is jártas. Kötelezetik továbbá a megválasztandó a mindennapi s ismétlő iskolásokat oktatni.

Kelt Bodrogh-Monostorszeghen, 1895. december 7-én.

Nagy Béla,

iskolaszéki elnök.

3—3

Feladási hirdetmény.

Az alulirt m. kir. erdőhivatal részéről ezennel köz-
birré tétetik, hogy a palánkai m. kir. erdőgondnokság-
hoz tartozó tovarisovai Bajszki-Gáj és bukini Marica
459., hold és Popina-Suma 185. hold kemény erdő
fájának tuskóirtás kötelezettsége mellett felsőbb jóvá-
hagyás fentartása mellett 1896. évi január hó
15-én délelőtti 9 órakor a palánkai m. kir. erdő-
gondnokság irodájában alkutárgyalás útján a legtöbbet
ígérőnek eladatni fog.

Az alkutárgyalási és szerződési feltételek, valamint
az egyes erdőrészek részletes becslése az alulirt erdő-
hivatalnál és a palánkai erdőgondnokságnál a szokásos
hivatalos órákban megtudhatók.

Apatinban, 1895. évi december hó 17-én.

M. kir. erdőhivatal.

Hirdetmény.

A második kernyajai takaré- és segély-
szövetkezet igazgatósága figyelmeztetvén, hogy
az 1885. évi január hó 1-től kezdődő és 1890.
évi december hó 31-éig terjedő befizetési turnus
lejárt, felhívja mindazokat, akik a fenti szövet-
kezet ellenében a megjelölt időből származó hite-
lezői jogukat érvényesíthetnék, igényeiknek a jelen
hirdetmény harmadszori közzétételétől számított
6 hó alatt és a törvényes következmények ter-
hével való érvényesítésére.

3-2 **Az igazgatóság.**

2589. szám.

kig. 1895.

Bérbeadási hirdetmény.

Bács-Bresztovác község határában 7408^{125/1600}
holdnyi területen az 1883. évi XX. törvényikk értelmében
gyakorolható vadászati jog hat évre, azaz 1896.
évi január hó 1-től 1901. évi december hó 31-ig terjedő
időtartamra folyó évi december hó 28-án dél-
előtti 9 órakor Bács-Bresztovác községbáznál tar-
tandó nyilvános árverés útján haszonbérbe fog adatni.
Az árverési feltételek alulirt községi eljárásságnál
megtudhatók.

Bács-Bresztovácban, 1895. évi december hó 17-én.

Zányi Félix, jegyző.
Vogl József, bíró.

8838. szám.

1895.

Pályázati hirdetmény.

O-Morovica községben rendszeresített irnoki állásra
pályázatot nyitok.

Ezen állás javadalmazása 300 frt a községi pénz-
tárból havi előleges részletekben.

Felhívom a pályázni szándékozókat, hogy pályá-
zati kérvényüket sajátkezűleg írva 6/1887. sz. vármegyei
szabályrendelet 9. §-nak megfelelőleg hozzám 1896.
évi január hó 15-éig annyival inkább nyujtsák be,
mivel később érkezők figyelembe vételni nem fognak.
B.-Topolyán, 1895. évi december hó 12-én.

C s á s z á r,
főszolgabíró.

3-1

9960. szám.

kig. 1895.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye b. kulai járásába kebeleztet
ruthén nyelvű Bács-Keresztúr községben lemondás foly-
tan megüresedett községi orvosi állásra ezennel pályá-
zatot hirdetek.

Felhívom a pályázni óhajtókat, hogy kellően s
nyelvismeretüket is igazoló bizonyítvánnyal felszerelt
kérvényüket hozzám legkésőbb 1896. évi február
hó 1-ő napjáig annál is inkább nyujtsák be, mert
az azontul érkezőket figyelembe nem fogjuk venni.

Ezen állással 500 frt évi fizetés, 20 kr nappali és
40 kr éjjeli látogatási díj, továbbá kézi gyógytár tartá-
sának a joga van egybekötve.

B.-Kula, 1895. évi december hó 12.

Dr. Széchényi Tamás,
főszolgabíró.

3-3

10311. sz.

kig. 1895.

Pályázati hirdetmény.

Bács-Bodrogh vármegye bács-kulai járásba kebe-
lezett Kis-Kér németajku községben lemondás által meg-
üresedett és 300 frt évi fizetéssel javadalmazott községi
végrehajtó-irnoki állásra ezennel pályázatot nyitok. Fel-
hívom az ezen állást elnyerni óhajtókat, hogy szabály-
szerűen felszerelt és nyelvismeretüket igazoló bizonyít-
vánnyal felszerelt kérvényüket hozzám legkésőbb 1896.
évi január hó 15-ik napjáig annál is inkább
nyujtsák be, mert az azon tul érkezőket figyelembe nem
fogom venni.

A választás Kis-Kér községbáznál 1896. évi január
hó 17-én délelőtti 11 órakor fog elnöklettel alatt meg-
tartatni.

B.-Kula, 1895. évi december hó 15-én.

Dr. Széchényi Tamás,
főszolgabíró.

3-1

BITTERMANN NÁNDOR és FIA
KÖNYV- és KÖNYVMDAI INTÉZETE
ZOMBORBAN
A VÁRMEGYE PALOTÁJÁBAN.

Közszégi nyomtatványokból nagy raktár.
Papir- és írószerek a bevásárlási áron.
Könyvkötőmunkák elfogadtatnak és a
kiállítási áron szállítatnak.
Községeknek három havi hitel.

A „BÁCSKA” kiadóhivatala.

Telefon szám: 18.

Itt megrendelhetők:
Váltak.
Gyászlapok.
Szamlák.
Levélfek.
Névjegyek.
Eljegyzési és
esküvés kártyák.
Sima- és
dombornyomatu
monogrammok.

Itt megrendelhetők:
Hírlapok.
Művek.
Naptárak.
Táblázatok.
Falragaszok.
Körlevelek.
Táncvigalmi
meghívók.
Táncrendek.
Étlapok.

7163. szám. p. 1895.

Hirdetmény.

Alulirt kir. törvényszék részéről közhírré tétetik,
hogy a hódcsági kir. járásbíró által a Bács-Bodrogh
vármegye árvaszéke részéről letett és az időközi kama-
tokkal 18 frt 98 kr-ra fölszaporodott készpénz jelenleg
a zombori kir. adó- mint letéti hivatalban a hódcsági
letétnapló 64 1893. (adóhivatali 70 1892-93. évi) t. a.
kezeltek. Felhívom ennek következtében mindazok,
kik eme letétre igényt tartanak, hogy az 1878. évi
július hó 23-án 17898 sz. a. kihozsajtott kir. igazságügy-
miniszteri rendelet 5. bekezdéséhez képest igényeiket
három hó alatt e törvényszéknel annál bizonyosabban
jelenítsék be, mert annak eltelté után e leté egy évig
ugyan még letétiileg, azonban kamat nélkül fog az adó-
hivatalban kezeltek, azután pedig az adóhivatal jelen-
tése alapján az állampénztárba fog szállítatni, fenmar-
adván a feleknek jogos igényeiket a törvényes elévü-
lési határidőn belül érvényesíteni.

Zomborban a kir. törvényszéknel, 1895-ik évi
június hó 12-én.

Krudy,
jegyző.

Széchényi József,
elnök.

HIRDETMÉNY.

Van szerencsém Zombor város
és vidéke nagyérdemű közönségének
becses tudomására hozni, miszerint
a városi sörfőzdében
legjobb minőségű **kiviteli sör** na-
ponként friss töltésben — üvegekben
és hordókban — kapható.
A nagyérdemű közönség becses
rendeleteit várva, vagyok
kész szolgáljuk
Hainz Rezső,
sörfőző.

Karácsonyi és ujévi ajándékok
a legolcsóbb árban csakis
Mirschkauser és Kovács
áruházában
a „Gólyához“
ZOMBOR, korzó, Falcione-féle ház kaphatók.
Különös nagy raktár **babák és játéktárgyakban.**
Hölgykalapok a szezon előrehaladottsága miatt mélyen leszállított áron kaphatók.
Szabott árak.

PLUTOS

A bábolnai állami ménestörték állati kórházában kipróbálva —
gyógyhatása hivatalos okiratban elismerésben részesült.

kiváló izomerősítő bedörzsölés, verseny, futó,
gazdasági lovak s egyéb gazdasági állatok részére.

Preservatívumként használva az izmot rugalmassá s az állatot kitartóvá teszi.

Fáradtság, kimerülés, izületi s izomcsúz vagy lobos bántalmaknál, ugy-
szintén sántaság, merevség és vállbénaság eseteiben egészen biztosan hat.
Az állatok izomzatában a fáradtság, ellankadás folytán tudvalevőleg
tejsav képződik, ha az elernyedtt állatok végtagjai, a mellékelt utasítás
értelmében, bedörzsöltetnek ezen szerrel, a képződmény gyorsan
felszívódik s az izmok rugalmassága gyorsan visszatér.

E megbecsülhetlen gazdasági kincs egyedüli raktára:
TÁRGZAY ISTVÁN
GYÓGYSZERTÁRA ZOMBORBAN.
Egy üveg ára 1 frt 20 kr. 5 üveg ára 5 frt.

Zombor. Bittermann Nándor és fia könyv- és könyvmdájából.

A „BÁCSKA“ karácsonyi száma.

Karácsony.

Eljőve ismét szent karácsony napja, Jézus Krisztus születésének évfordulója. Az egész keresztény világ ünnepet ül, ünnepli megalapítója világra jöttének emlékét, ünnepli azt a napot, a mely az összemberiség történetében olyan hatalmas, örökre kiható változást idézett elő. Ünnepli a szeretet, a keresztény türelmesség, a béketűrés, az emberi erények diadalát! Szent karácsony napja, a szeretet ünnepe, üdvöz légy; szent áhitattal, keresztény ájtatossággal köszöntjük, imádjuk isteni szülöttödet, az isten fiát, a Megváltót.

Mikor Augustus császár azt a parancsolatot adta ki, hogy Zsidóország összes alattvalói összeírassanak, Mária és József Bethlehembe mentek, miután mindenkinek a származási helyén kellett jelentkeznie. Sok idegen érkezett már Bethlehembe s így nem kaptak szállást. Megvonultak hát a városon kívül egy istállóban. Itt, a bethlehemi istállóban született Jézus. Az ég angyalai alá szállottak a földre, a pásztorokat figyelmeztették az Isten fiának születésére. Az angyalok chorusa dicsőenket zengett, a pásztorok elmentek imádni a kis Jézust. Napkeletről eljöttek a bölcsek, ajándékokkal halmozták el a kisdedet s térdre omlottak a Megváltó előtt. A próféták jóslata beteljesedett, eljőve Isten fia, hogy megváltsa az emberiséget s megnyissa előtte a mennyek birodalmát, Istennek boldog országát.

Az isteni Megváltó születése átalakította az egész emberi társadalmat. A karácsony napja, Jézus születése válaszfalat képez a pogány kor és az Istennek kedves keresztény kor között. A pogány kornak bálvány-imádásából kitetszik, hogy az emberi lélek, az emberi meggyőződés egy felsőbb lény imádását szinte kötelezőnek tartotta magára; világos a pogány kor vallási szokásaiból, hogy az emberiség tulvilági hatalmat keresett a világ, a mindenség létezésének, a lét keletkezésének megoldására. Az Isten fia jött el Jézusban, hogy a balhit ösvényén tévelygő embert felvilágosítsa, az igaz hit magvát sziveinkbe elhintse, hogy az igaz Isten igéjét hirdesse s imádására megtanítson. És eljött az Isten fia, hogy az eredeti bűn súlyos következményeitől megszabadítsa az emberi lelket, megváltson bennünket földi élete árán s a keresztség és a szívünkbe csepegtetett igaz hit által méltóvá tegyen a mennyek országára. Jézus tana, működése világító fáklya volt, a melynek fénye bevilágította az üdvözüléshez vezető utat!

Elég csak egy pillanatra emlékünke idézni azt a kort, a mikor Jézus Krisztus született. A pogány világ zsarnoksága, a zsarnokok embertelen kegyetlenkedései, a rabszolgák siralmas jajai, az erkölcsöknek elfajulása mind azt bizonyítják, hogy az ember minden volt, csak nem Isten képére teremtett földi lény. Rohanva sülyedt a bűnnek posványába s a teljes erkölcsi elzüllesztől csak Istennek könyörülete menthette meg. A pogány kor zsarnoksága küzdött az isteni tanok ellen, a melyek az ő hatalmát és szokásait voltak hivatva megtörni. De az igaz győzött s bár Krisztust a Golgothára hurcolták, lassanként megsemmisült az avult kor minden maradványa s a keresztény élet jutott uralomra.

A keresztény hit szent tanai valósággal meg-nemesítették az emberi szívet. Az igaz Isten iránti tisztelet, imádaton kívül megtanítottak arra,

miként kell az embernek, a kit Isten a saját képére teremtett, hivatásához méltóan élni. „Add meg Istennek, a mi Istené s a császárnak, a mi a császáré“ — mondá az Úr fia. Élünk úgy, hogy az életünk Istennek kedves legyen, de tegyük meg polgári kötelességeinket is. Már maga Jézus Krisztus egyezettte tehát a legszebben össze az egyház érdekeit az állam érdekeivel. És életünkben vezéreljen bennünket mindig a szeretet és a keresztény türelmesség. Jézus Krisztus maga valósággal a szeretet volt. És a szeretet, meg a türelmesség olyan keresztény erények, a melyek az Isten előtt kedves társadalmi életnek elengedhetlen feltételei. Ha meg van bennünk a szeretet, a türelmesség és ezen erények mellett még az erkölcsösség, akkor élhetünk akként, hogy elérjük mindazt, a mit elérnünk lehet: nyugodt, boldog földi életet s — Isten buzgón imádvá — a mennyország örömeit is!

Ha jól átgondoljuk mindazt, a mire Jézus Krisztus szent tanai az emberiséget oktatják s ha mérlegeljük mai társadalmi viszonyainkat, bizony kötelességünk elismerni, hogy minden társadalmi félszesség, minden ma tapasztalható erkölcsi lazultság a kellő vallásosság hiányából származik.

Nem tagadhatja senki, hisz napról-napra merülnek fel a panaszok, hogy a mai kor sok irányban igen helytelenül, sem Isten, sem az emberiség jogos követelményeinek épen nem megfelelőleg közeledik az új ezredév felé. Nem kívánok szólni azokról a mozgalmakról, a melyek az államszervezeteket óhajtják megingatni, mi több, megsemmisíteni. Figyelmen kívül hagyom az anarchisztikus erőszakoskodásokat, az anarchistáknak félelmetes bombáit, a melyek immár több ízben rettegésbe ejtették a hatalmakat; nem említem a szocializmus tévtanait sem, a mely tanok szintén hadat üzennek a mai államrendnek. Hanem igenis visszamegyek ezen bajoknak is a szülő anyjára. Általános tapasztalat, hogy az embert minden tetteben az önérdek vezérli. Abszolút lelkesedés a jóért és szépért alig van valakiben. Mindenki arra törekszik, hogy a saját vágyait, óhajait kielégítse. Ha valaki nagy dolgot művel, ha szépet, jót produkál, nem vezérli tetteiben a nemes ambíció, hanem a nagyravágyás; a közjónak, közérdeknek nagyon kevés szerepe van az egyes ember működésében, mindig csak az egyéni érdek jut előtérbe. Ha ezt az állapotot szankeionálhatnánk, akkor a gyilkost szabadon kellene bocsájtani és nem felakasztani; a gyilkos a saját maga érdeke folytán gyilkolt s tetteiben mégis támadást látunk a társadalmi rend ellen; hát az az érdekhajbász nem a társadalmi rendet támadja-e szintén, ha más eszközökkel ugyan, de mindenkül főlött a saját javát mozditja elő s a társadalmat csak annyiban, a mennyiben ennek érdekei az ő érdekeivel megegyeznek. Első az emberiség s csak azután következik az egyes ember.

A szent tanok türelmességre tanítanak; legyünk béketűrők, nyugodjunk bele sorsunkba és tegyünk jót, ha magunk szenvedünk is. Nem így van ez ma; a nélkülözés fájdalmat okoz s ha szenvedünk, atkozunk sorsunkat. Irigykedve tekintünk arra, a kinek egy falat kenyérrel többje van, mint nekünk. A felebaráti szeretet, — az meg ismeretlen fogalom. Barát nem létezik, legfeljebb csak addig, a míg segítségünkre szorul. Alnokok egymás iránt az emberek minden őszinteség híján. Manapság már pusztán elgondolni is szinte lehetetlen, hogy egyik ember szeretettel segítsen a másikon, hogy ügyes-bajos dolgaiban önzetlenül

támogassa, hogy küzdelmeiben segédkezet nyújtson neki. Szinte üldözzük egymást s örvendünk, ha egyikünk elbukik. A ki bajba került, lett legyen az legjobb barátunk, azt nem szánjuk, nem védjük s jó szívvél nem istápoljuk, hanem kétszínűen mély sajnálkozásunkat fejezzük ki s e mellett neki eresztve rágalmozó nyelvünket, örülünk, ha még jobban befeketíthetjük.

A szeretet kibalt; az érdek dominálja az szívet és lelket. És ebből származik ugyszólván minden társadalmi anomalia. Az érdek adja az anarchista kezébe is a romboló bombát. Jézus szent tanai nem erre tanították az embert!

A most vázolt társadalmi anomalia terjedésével lépést tart az erkölcsi élet lazulása is. Az érzékiség, az állatnak ez a jellemző ösztöne, épen úgy, mint az érdek, dominálja az embert. Családi életre is vagyunk teremtve s ezt mégis legtöbbszörre mellékesnek tartjuk. Leginkább szintén érdekből alapítunk családot; a férfi ki akarja elégiteni saját vágyait, a nő pedig azért megy férjhez, mert úgy szokás. Boldog családi élet nagy ritkaság. A férj nem otthon keresi az örömeit, az asszony sem a házi foglalkozásban, hanem a piperében s mások udvarlásában. Az ifjuság nem lelkesedik nemes, magasztos eszmékért. Szükségből dolgozik, nem ambícióból s korcsmákban dözsölve lelkét eltompítja, testét tönkre teszi.

Sokat, nagyon sokat lehetne még felpanaszolni. Sokat lehetne még elmondani az erkölcsi elzüllesztéről, az emberi álnokságról, kétszínűségről s egyéb más emberi hibákról. De hiszen fölszemes hasábokat összeírni, a mikor mindnyájan magunk is tisztában vagyunk gyöngeségeinkkel. Tisztában vagyunk, belátjuk magunk is és még sem változunk meg, mert nincs bennünk erő, nincs bennünk igaz hit.

Szent karácsony napján, a mikor Jézus Krisztus születése napját ünnepljük meg, nagyon aktuális dolog mindezekről elgondolkozni. E napon imádjuk az Isten fiát, azért, hogy megváltott bennünket, hogy az Isten iránti egy igaz és üdvözítő hitet lelkünkbe csepegtette. Gondoljuk meg, hogy végtelen kegyelméért nem elég őt csak imádnunk, nem elég csak az egy igaz Istenben hinnünk, hanem igen is imádatunk és hitünk mellett szent tanai szerint kell élnünk is. Ha azokat a szent tanokat megtartjuk, akkor társadalmi életünk tökéletes lesz, ment minden felszeg kinővéstől. Addig azonban, a míg az a sok hiba dominálja szívünket, lelkünket, pusztán a hitünk nem üdvözít, mert életünk nem kedves Isten előtt.

Üljük meg szent karácsony napját fénynyel, pompával, legfőképen pedig buzgó imával!

Könyörögjünk bűnbocsánatért és „fogadjuk életünknek jobbulását.“ Ha ezt tesszük s fogadalmunkat meg is tartjuk, Isten előtt a legkedvesebb módon ünnepeztük meg a szent karácsonyt!

Szalay Frigyes.

Van!

*Mig járok kinn iratos mezőkön,
Vagy utam erdők hús árnyába visz;
Még bűnöm a természet csodáit
S fűrkésem mélyen rejtett titkait:
Önkéntelen kérdés támad szívemben —
Kinek vezérli azt gondos keze?
Ki lát aggodó, örlődő szemével
S viggáz mindenre, — egy oly lény van-e?*

*És míg szemem vágyódva, nem pihenve
Minden rögöt, göröngyöt átkutat,
És elmém öntelt kérkedő tudással
Keresne egy megélhető utat;*

Szivembe csendes nyugalom lopózik
S felszólat ott egy titkos néma hang:
„Nem érti azt a véges emberelme, —
A hit szava tanít meg arra: Van!”

És szól az elme: „Óh miért tagadnám
A természetben rejülő őserőt, —
A fény, melegség s minden édes atyját,
Emésztőt, keltőt, gyilkost, éltetőt?”
És szól a hit: „Ez őserő honnan sugárzik,
Ki gyújtá lángra perzselő hevét? . . .
Míg nem volt — és ha újra elsugárzott,
Mi volt a kezdet — és mi lesz a vég?”

Nem vesztet el a természetben semmi:
Száz képet őlt a láthatatlan parány,
Bár szerbe foszlik minden porcikája,
Csak összező sok ezredét után.
S az őserő — az alkotó melegség
Örökké nem tart, végre is kihal;
S ha minden elvész, elpusztul létintén,
Mi lesz a végtelen parányival?

Feltámad-e a mi egyszer kipusztult?
S az őserő tán újra születik,
Hogy lángoló teremő melegeivel
Életre keltsék elhalt gyermekét;
Hogy jégmezét leolvasztgassa ruhák
S fűrésze újra hár sugárban? . . .
Kiált a hit, szava átként a lelken:
„Nem őserő, — mindemnek Atyja van!”

Van! — Hosszú álmból fel ő zavarja
A magban rejlő zsenge életét,
A föld meleg páris névels hevével
Növeszt gyengéd hajját a föld felett;
Virág fakad a sarjádó fűszáron —
Ó ad neki színt, édes illatot,
S míg rajta csillog, villog a verőfény,
Teremt belé életképes magot.

Van! — Ó ad hangot a dalos madárnak,
Hogy elcseregje búját — bánatát, —
Hogy gyenge testét védje és díszítse,
Reát meleg pompázó tollat át.
Ó jól függ, hogy az elzárt tojásban
Nem pusztul el a serdülő pulya,
Langyos verőfény éri vézna testét,
Míg nem pelyhedzik rajta tollruha.

Van! — Ó ad az érthetetlen ösztönt,
Hogy útra kel a sok vándormadár;
Utat mutat és bizton elvezérlé,
Hol jobb hazát és életet talál:
És hogy magunkra minket még se hagyjon,
Beszítja azt, hogy melyik menjen el,
S mi itt maradj, a tél hidegje ellen
Meleg ruhával ő ruházza fel.

Van! — Mérhellen kegyének a csodája
Az állat, mit szemmel nem nézhetünk,
Mi oly kicsiny, — hogy léte sejtelen csak,
És mégis annyi bajt okoz nekünk.
Egy cseppben éltet százezernyi lényt is,
— S az önmagában mind tökéletes —
Kiszabja mindegyik rendeltetését,
És tudja mind, — hogy mit tesz az, vagy ez.

Van! — Ó teremté a napot felettünk,
Ó hozta létre a sok csillagot;
Hogy éltesse sugárral és meleggel,
Hogy úgy ne járjunk-keljünk mint vakok.
Kiszabja mindeneknek égi útját,
Melyről letérni többé nem szabad;
Intézi azt, hogy egymásnak kitérjen,
Mídön pályáján öröklően szalad.

Van! — Ó adott az égre kék palástot,
Hogy eltarja vele szent színt,
Hogy annak, ki lényét kutatni vágyik,
A fény ne bántsa valmerő szemét.
S ha néha rá sötét felhőt takargat,
A fényt egészen el még sem veszi:
Szemének hogy mutassa egy sugárát
Sötét égit villámmal szeldeli.

Van! — Ó intézi felleget futását,
Mídön az égen egymást kergetik, —
Ó mondja meg, hogy melyik merre szálljon
S hullassa el üdítő cseppjeit.
Ha megbüntetni, bánt tarolni kíván,
Felettünk összegyűjti felleget:
Aztán bocsánatának szent jelét
Az égre tarka szírcsárnyát terit.

Van! — Hogy kicsinyben is lássuk hatalmát,
A sok kicsiny bogárt teremtí meg;
S hogy még az is örüljön életnek —
Fényes ruhát juttat kinek-kinek.
Mert tudja, hogy erőtlén gyenge testtel
Nem bírja öni hitvány életét;
Borítja őt kemény páncél fedővel
S ráfesti a szírcsárny szíri színt.

Van! — Hogyha már a természet kifáradt,
Hosszú, nyugodt álmat bocsát rá;
A míg a földben munkál, egyre épít,
Havat hullat, mivel borítaná.
S míg akkor is mutatja szíri csodáját,
— Nem nyugszik ő, egy perccet sem pihen —
Tudása őh még akkor is kitűnik
A hóphegy csodás szíri képben.

Van! — Tudja minden legkisebb parányulak
Évezredekkel már előbb helyét,
És látja, hogy hosszú idők lefolytán
Mi változik, hol és hányféleképp.

Ó tudja azt, hogy a porszemecske,
Mit szellő szárnya messze elragad,
Meddig repül, hol szállt estik le újra
S hogy új helyén mily ideig maradj.

Van! — Általa hogy mint vagyunk szerelve,
Mutatja az, hogy képre alkotott, —
Bár tudta már előre vétkeinket.
Testünk el nem múló lelket kapott.
S hogy szenvedésünk könnyebben viseljük,
Eget ígér annak jutalmaként,
Örök derűt, látását szent színének,
Örök sugárt, tündöklő tiszta fényt.

Van! — Ó vigyázott örökös szemekkel,
Mídön tehetlen gyermekek valánk;
Míg ifjúságunk lángoló hevével
Szerelkezünk, csak ő ügyelt reánk.
Hajunkba ősz ezüst szírat vegyít be —
De érte csendes boldogságot át.
Elkísér éltünk hajló alkonyát,
S megáldja testünk szétomló porát.

Van! — Látja minden léptünk, tetteinket,
Feljegyzé, hogyha jól, szépet tevünk, —
A bűnünkben részvételt vigasztal,
Jutalmatlan nem hagyja az erényt.
Apróbb hibáinkért nem ostromoz meg,
Nagyobb bűnösainktől eltekint, —
Gyarlóságunkkal menti vétkeinket
És bűneinkért megbocsát nekünk.

Van, volt és lesz — és megmarad örökké:
Mi meg csak lassan lassan portalunk;
Tudjuk, hogy el nem vési gondjainkat
És ére, halva az őc vagyunk.
Bizunk az ő el nem múló kegyében,
Tudván, hogy ő malasztot juttató, —
A bűnt kerüljük, mert mindentudó ő,
Csodáljuk őt, mert ő mindenható.

Latinovits Stanci.

AMIT A KARÁCSONYFA ELTITKOLT.

Ira: Mártonffy Imre.

A rövid téli nap alkonyata lassan terjed, a hó-pelyhek sűrűn kóvályognak a fakó fényben, a fagyos szél végig fűvölt az utcákon, mintha a különben is siető embereket még nagyobb sietségre serkentené és arra intené, hogy hon a kis szívek nyugtalanokdva, türelmetlenül dobognak, várva a karácsonyfa ragyogását.

Az ablak mellett ülő fiatal leánykának a könyv már rég kihullott kezéből és szeme fáradtan mered az írbé. Csend uralg a lakályos szobában, nem hallatszik idegen hang, ép úgy mint azt az emléki szellemei óhajtják, midőn meglátogatják az embereket.

E régi családból származó szellemek egyike e pillanatban megkopogtatja az ajtót és anélkül, hogy megvárna a hagyományos „szabad” jelszót, bátran belép és legott csevegni kezd. Parányi kis történetet mond el, mely épen olyan, mint sok más, közönséges és minden feltűnés nélküli, pedig az ablak mellett ülő leányka sóvárogva hallgatja s e mellett fölvaltva sir és nevet.

Az igazság kedvéért megmondjuk, hogy az előbbi nagyobb mértékben gyakorolja. Igaz, hogy az eleje vigan hangzik. Vajjon mi is birta a gyáros fiát arra, hogy mult nyáron szeresse meg testvérhúgának karesu barát-nóját? Az okos emberek egyhangulag állították, hogy izlése korántsem irigylésre méltó.

— Szép volt-e? Hugai a világ kincséért sem hagyták helyben.
— Gazdag volt-e? A papa kínai pagodli rendületlen kitartással csóválta fejét.

— Volt-e tekintélye? A mama tragikus arccal idézett egy homályos hírt, mely szerint az imádottnak nagyanyja egykor balletáncosné volt. Szóval az egész család egy tömegben tiltakozott. De az ifju mégis reményteljesen esütítva „kitartásról” tett említést.

Csak hogy a sokat emlegetett kis leány alkalmasint a kitagadott nagymama nyugtalan természetét örökölte, mert korántse volt alkalmas arra, hogy ostromzár alá vegye azt a jól élelmezett várat. Minthogy pedig meg-robanásról szó sem lehetett, talán a reménytelenség egyik kétségbeesett pillanatában ép ez előtt egy héttel, valóságos válolevelet küldött neki, melyben az „örökké” jelző, minden iránytani paragrafusok ellenére tizenöt-ször fordult elő. Magától értendő, hogy a szerelmes ifjunak legszentebb kötelessége lett volna, e borzasztó „tudosit-vány” vétele után legott hozzá sietni, hogy tervedn állva kérje — visszavonásra. Ámbár a leány szilárdul elbatá-rozta, hogy Galilei-féle állhatatosságot fog kifejteni, de az mégis lesújtó volt, hogy miként azt az egy heti vá-rakozás bizonyítja, hogy részéről még csak kísérletet se tett a megtérésre. Eleintén büszkén, sőt még elbizakodó-lag mondá magában: „El kell jönnie!” aztán aggódva kérdé: „Vajjon eljön-e?” végre pedig most, midőn a karácsonyi éj lassan terjeszté ki szárnyát, hirtelen ké-ségbeeséssel mondá: „Nem jön többé!”

Az átelleni nagy házban, hol ő lakott, a karácsonyfa lassankint kezdett ragyogni. Serény, gyors léptek surran-tak ide-oda örömteljes sietségben, a gyertyafény egyre világosabban hirdette a régi dalt fiatal örömről. A leányka lassan térérdre borult, a fájdalom, magány, el-hagyatottság vas marokkal ragadták varázskörtükbe, míg végre a szertelen szenvedés patakzó könnyekbe olvadt.

Ekkor erős kéz emelte föl a zokogó főcskét, két szeme gyöngéden pillantott halvány arcára és érces férfiang aggódva kérdezé:

— Sírsz? . . . még pedig karácsony estéjén?

A kérdő nem kapott választ, legalább szavakban nem, de karja szorosan forródott nyaka körül és diadal-kiáltásként, de bűnbánó alázattal esdekelve, hangzott föl e szócska:

— Bocsánat!
Az ifju mosolygott és pajzánul viszonzá:
— Mit bocsássak meg, hisz én tartozom neked

halával, mert visszaadtad szabadságomat, még pedig ép most, midőn . . .

— Midőn? — kérde libegve.
— Midőn atyám, mintegy csoda által megtérítve, az egész családot más véleményre téríté és a békülés jeléül kettőnknek közös karácsonyi ajándékot szánt. Igaz, hogy nem ékszeret, melyek itt a sötét szobában ragyoghatnának s ép azért hon hagyttam, jer velem s vedd át magad a karácsonyfa alul az ajándékot.

A „boldogság” ez az ügyes komorna, hathatósan segédkezett a kis leány öltözködésénél, mert midőn néhány perc múlva a karácsonyfa szentelt birodalmába épett, erőlyesen tagadott minden hasonlatosságot bizo-nyos hölgyecskével, ki miként az ilyenhez illő, halvány arcával és kisírt szemével hon maradt.

A papa bangulatteljes szónoklattal fogadta, csak-hogy beszédének javát a többiek zokogása fojtotta el, de szerencsére az öreg ur arcjátéka is elegendő volt, ki nagyszerű modullal vett elő egy kis csomagot a karácsonyfa alul.

A leánykának finom ujjai remegve bontották föl és miként Fortuna bőségzarujából aranyozott szélő név-jegyek özöne hullott ki belőle és a karácsonyest menny-ásszonya örömkialtással borult a családfo keblére.

— Tévedsz gyermekem, — mondá a papa inger-kedve — ez a csók igazság szerint őt illeti meg, mint bizonyos levél, melyet ez előtt egy héttel szörakozásban föl-bontottam és elolvastam. Oszkár csak a maggel kapta, midőn utjáról visszatért és már az átadásnál megbántam az eljegyzési névjegyekért tett hasztalan költséget. Nem is tudtam, hogy a fiu oly gazdálkodó ember, mert semmi áron se akarta, hogy a tőke elvesz-szen és legott megkísérlé megmentését, igaz, hogy bele-egyezésemel, mert tragikus leveled akkor annyira mulattatott, hogy legott elbatározttam, hogy a vidám mennyásszonyt — bár államesinyvel is — családom számára meghódítsam.

Most már a völegény erőlyesen követelte a hagyó-mányos eljegyzési csókot és a papa szavaiból gonosz guny kandikált ki, midőn monda:

— Ezt a magános megbékülésnél már alkalmasint előlegül elvetted.

Vajjon e gyanut nem a rágalmasági vágy szülte e? Oh ezt csakis a karácsonyfa gyertyái tudják, hisz azok vigan csillámlanak át a sötét szobában, de amit láttak, csakis a zöld fenyőágakkal közlék, suttogva, ezektől pedig mitse tudhatni meg, mert mihelyt emberi teremtés ily kíváncsi, szerénytelen kérdésekkel közeledik hozzá-juk, elutasítva nyujtták ki tüleveleiket.

...nak.

Ma majd tavasz nyitán eső csendes alkonyon,
S szellő suttog át a resző falombócokon. —

Ma a csalogány eső, panaszosan, fájón.
És mi kün járunk a csendes alkonyfájón.

Ma majd szerelemről suttog a fa lombja,
S szerelemről eső a csillagos ég boltja,

Mezembe tessék-e majd akkor kesédet,
S fogsz-e majd akkor is szeretni engemet?

S ha majd ősz lesz, e lenűll a fa resző lombja,
S újra ott járunk az erdőben bolyongva.

Ma majd csak elvettve esőtal a madárdal,
Kün az erdő mélyén csendes alkonyattal.

Ma már elpihenni készűl a természet,
S szívünkbe is az ősz ha majd beleléved,

Mezembe tessék-e akkor is kesédet,
S fogsz-e majd akkor is szeretni engemet?

S ha majd eszemfedő lesz hóból a vidéken,
S elalaszik az erdő, a fa lombja mélyen. —

Ma majd a madárdal is elalaszik, elhal,
S elszállván, eltűnvn a hulló lombókkal.

Ma majd fehér hajjal, már elavóféleben,
Összejövrünk egyszer életünk telében,

Mezembe tessék-e akkor is kesédet,
S fogsz-e majd akkor is szeretni engemet?

Richardt Károly.

ALEXANDRIA.*

— Utirajz. —

VÉRTESI KÁROLYTÓL.

A sekélyes, sárga afrikai fővénypartot teljesen nem közelíthette meg hajónk, ez a kaszinónak berendezett azon mozgó nagy épület, melyben Európából átjövünk. A Nilus deltája és árja elhomokosítja a hullámfogó kikötőt is. Az itt állomásozó sok hadi s kalmár hajó közé éke-lődve vesztegeltünk, míg a réparancsnokság kapitányunk iratait átvizsgálta s a kiszállásra engedélyt adott.

A hullámverésen táncoló arab kaib- (csolnak) raj ezre, mintha tengeri rablók csapata lett volna, ostrom alá fogta azt az oldalt, melyen a szűk röpülő hágcsó a kiszál-láshoz le volt eresztve; szolgálataikat ugyancsak ránk erőszakolták.

Érdekes kép volt ez a világot bolygó nyugatársági idegenek szomjas szemének. Egy tekintetere láthattuk a sötét emberarcnak árnyalatát az ébenfeketéig. A képet eleveníté a kármás arab „á” „á” torokhangok vad zajgása. A rohanó masszív csolnakok egymást összeroppantják. Eies orruk koppanva ütődött a lapos oldalakba, csak úgy tántorogtak a csizamló csolnakban a dulakodva álló sötét arcu emberek. Száz szitokkal, ezer piszokkal becsülik meg egymást indulattól reszkető hangon Mohamednek fiai; sötét ajkai között gyöngysor foguk ki-kiesillant e közben.

* A Zombori Tóth Kálmán-kör” folyó hó 19-én megtartott alapszabályszerű estélyén felolvasta Rácz Soma.

Minke
tak, f
röpít-
izmu
fogla
moder
A fü
temp
reszk
vizbö
óriási
velür
fölrö
akárh
eszkö
fejtett
az a s
málhan
szerep
hozó fu
gyakor
már n
át foly
lábunk
hol a
kétezer
Ja
mely h
s csak
nagy p
volt úy
arabdi
európai
ne tip
ember
minden
ebben
hangul
egy gör
gek ill
az üdv
muszka
út mell
bödít
Ja
hasonl
bármen
itt lak
boltjaiv
adni, ka
mégis
Az a
s minth
é a sok
utakat
pedig gya
magunk
Itt fá
saisok (L
lábaikat
fúta, hos
kitérőt. S
megismer
nemelyik
dolmány
lesznek ha
a tudóv
Ott a
lefélyoz
teknőt bo
ragyog. S
ki, mert
irigyen, m
Kezik, kör
hennával,
lyel az ar
jasmak (f
ják azt se
tik s mese
ezt a hű Z
és Fatimé
az adásve
pirosra, sá
dozzák, ke
zasságok
Hisz csak
vadni kezd
dani s mag
küldheti
már én is
átok, szer
keit, bája
ezekben le
is, hogy az
ha ez egy
hajcsár gy
nyergelt ci
cséri gyors
től estig ko
nyeregben
A néps
menekült
ról alá sír
hivott be
urban testv
az áldozó
Beleveg
szemlélése
legérdeke
tevék is ho
kereskedő
első nagyb
Izletes
egyéb dől
ban, tére

Minket pedig, kik kezük ügyébe akadtunk, jól meghánytak, feldolgoztak máhakként, csak úgy hanytak-vetettek és röpítették egyik csónakzúgól a másikba. Feszült minden izmunk, idegünk. Boldog volt közöttünk, ki már helyet foglalhatott, baksist (borralót) békén oszthatott a vad modoru fieköknak, esdve kérve őket, hogy helyben hagyják. A fűlsiketítő zsvajhoz járult a révben heverő hadi hajók tompa hangu tutulása s egyéb hajók sipolása a levegőt reszkettetve, végig metszve. Valóságos árbócerdő között, vízből fölnyult vaspáncélok mellett, lebegett a habokon az óriások mellett az a piciny jármű, mely jól felrakódott velünk. Gyorsan surrant. Alig nézhettük meg az árbócokra fölroptított sok tarka zászlót, országceimert, melyek között akárhány volt a földteke másik feléről. A közlekedési eszközök elenyésztek a távolságot. Nagy versengést fejtettek ki az arabok körülöttünk s egymás között; csak az a sajnós, hogy a szolgálatteljárók, révészkecskék, máhahardás, kocsisok, inaskodás s ezekhez hasonló szerepekben tölkeletesítik magukat, míg a jobb falatokat hozó foglalkozásokat, a bevándorolt európai üzletemberek gyakorolják.

Föllelegzünk, mikor a lombán ringatózó habokat már nem érezünk alattunk s hat nap, hat egész éjszakán át folytonosan hajózva szent Egyipton földjére tehetünk a lábunkat, a legrégebbi kultúr-állam azon nevezetes pontján, hol a föld minden népe s tengeri hajója (évenként mintegy kétezer) összefon.

Partot érve, első gondom volt vigyázni, hogy valamely hamal, (teherhordó) a ki egész tornyot hord a hátán s csak a földre szegezi tekintetét, mikor fordul, csinált nagy pupijával vissza ne lökjön a tengerbe. További gondom volt ügyelni, hogy a hosszú, szellős öltözethez bújtatott arabadisk (kocsisok) tüzes arab lovak által ragadott, európaias fenyő, díszes, kipárnázott ülésű kocsiikkal el ne tiporjanak, levén a kikötő mellett, a parton olyan ember és állattalanság, zürzavaros elegyordítás, mely minden rendet felbont s ember legyen gáton, a ki magát ebben kimeri. Egész valóm felszabadult a kínos, nehézséggel alól s félbiztonságban éreztem magamat, mikor egy gördülő arabára (kocsi) felkapaszkodhattam s a zöldeség illatú arab (kocsi) felkapaszkodhattam s a zöldeség illatú arab (kocsi) felkapaszkodhattam s a zöldeség illatú arab (kocsi) felkapaszkodhattam...

vegyesebb legyen, égő színekben szép földiszszel bíró kajdácsokat és pálmárost kótélre fűzött korszókat is áruinak.

Rozoga sátrak, kávéházak előtt, pálmalevél gyékényen vagy szőnyegen guggoltak keresztbevett lábakkal egymás mellett az elaggott nemzet tunya fiai. Ott virasztott areukon a komorság. Az élet nagyon megviselhetette őket. A tudós nem merülhet jobban agymunkába, mint ezek a turbános arabok a vizes pipába.

Nem érdekelte őket a nagyvilági politika, dolgok állása, hisz úgy is minden akként történik szerintük, mint azt Allah akarja. Egymáshoz sem szóltak, úgy el voltak foglalva a teszeb duhammal, vagyis dohányivással. Lassu élvezettel szívták a nargilét s óvatosan igazgatták a nedvesített perza dohányon az izzó zsirátnokot.

Az utcai borbély is háborítatlanul üzte mesterségét a békés igazhívők koponyáin. Kitért nekik mindenki. A borbély egy is külön mesternek tartja magát más iparznál. De Keleten a többi iparos a borbélyt oly kicsinylő megvetéssel még sem nézi le, mint Nyugaton. Rózsáillat árad működési helyükről.

A szűk kovácsműhelyből tüzes szikrákat szór a pöröly kitélé az utcára, hol lefűggő fűlű kecskét, zsiros széles farku birkát nyárson forgatnak, kávét főznek, szóval dolgoznak, élnek és lakmároznak az emberek.

Az örökös elemétől, a sok embertől megmozdul az egész utca.

A semitropikus klíma hősége bevonul az iskolába is, hol a sok gyerek mulatságából még több leget kerget, piszkos kéztől feketellő korán lapokkal. A tanító csak néz, hozzá nagyot hallgat s csak akkor, ha kiégett már a pipája, verdesi meg egyik-másik esintalannak talpát pálcával.

A nyitott ajtó mellett a nép és a sok bábész idegen bebetekint az utcáról, mialatt a gyerekek tekintete is az utcán tévelyeg. Szép tanulás, mondhatom. Mégis, mikor ezt a szánandó állapotban lévő iskolát megnézzük, gondoljuk meg, hogy az arab írás talán első volt a világon.

A félreös szennyest s rendetlen zig-zugokban, oldal-szakutakkban ember, állat, az altagó unalomtól versenyt nyújtózkodik s együtt delel — már reggel is.

Az kerüljön nekik, a ki belebb akar menni, mert itt ok uralkodik az egész térségre. — A lusták már délelőtt kompromisszumra lépnek Morfeuszsal. Mellettük bozontos köpek, (kutya) bégó, gyapjas birka, s a barnás, rövid szőrű mekegőknek sokasága lepeli el a poros utakat. A bogánesevő sem hiányzik a társaságból. Egymáson bogarászva, pusztítják az előzsdieket, asszonyok és fogyatékos mezben viháncoló gyerekek, s körülöttük ezer számszámra legyek egészítik ki a keleti esorbitatlan eredetiségű képeket, melyekhez képzeltük oda a mérhetetlen nyomort s a kegyetlen illatot — az irháktól.

Mindez természetesen árnyékba borítja bennünk a Kelet szépségéről táplált ideált. Nem minden olyan zománcos a valóságban, mint a képzelődés alkotta. A „tisztaság“ szó hiányzani látszik a keleti ember szótárából s az a-b-e-nek azt az öt betűjét, mely kifejezi e szót: „munka“, még nem tanulták meg jól. És azokat a repülő szemtelenekeket, veszedelmesen piciny legyeket nem bántja, nem kergeti itt senki, csak úgy feketélnak a gyermek szemek körül, szípolyozzák, terjesztik a szemeses köthártyalobot a vakok országában még jobban, de azért az anyjuk fel sem emeli legyintő kezét a legyekre. Törököknél, araboknál ilyen nagy a közömbösség! Az egyszeri baráttal látszanak tartani, a ki eldobván az előzsdit, mondta: „nec te creavi, nec te ecedam“, vade ni pácem.

Annak, hogy az idő délre járt már, nagyon örültünk. Kifáradva, a déli hőtől eltikkadva, érdekes szemléleti tapasztalatokkal gazdagon, gyülekezünk szokott időben szállodánk elé, s mert gyomor dolgában a turista pedáns szokott lenni, vándor darucesapat módjára vonultunk az udvarra, a délszaki növényzet ernyő alakú védzárnyai alá.

Az afrikai első ebéd mindnyájunknak jól izlett. Francia szakács állította össze menünk, választékos volt jó főzje. A finoman metszett tüveken a kristály tisztára szűrt s jégbeáztatott nilusi viz sok gyöngyöt vert ki. Volt alkalmunk meggyőződni, hogy a mi a pezsgő a borok között: az a Nilus vize, a vizek között — első.

Élvezve a természet áldását, arra a 12,000 szegény fellátra (földmívelő) gondoltam, kik mint a munkabírás ritka példányai, valóságos hasonlatok, tíz hó alatt, élelem, főleg ivóvíz hiányából eredő betegségekben vesztik el akkor, mikor Mehemed Ali Egyiptom regeneratora (1819.) kora reggeltől késő estig 200,000 emberrel ásatta a Mahmud szultánról nevezett csatornát itt, hogy a városba hozza a Nilus vizét, annyi ember s folyósított nyolcadfél millió frank árán is, ezt a jó vizet, melyet mi most iszunk. A Nil folyó s a tenger közötti összeköttetést helyreállította a lázas tevékenység.

A pompás ebéd után, a kertő csinált udvaron, felkapaszkodó karesu pálmák, banánok árnya alatt, szüresült a törökösön s sekerlivel (cukor) főzött kitünő jó feketét. Az is kétszer ivott, a formás török findzákából, a ki máskor vele élni nem szokott. A fáról szedett izletes datolya s az édes-savanyu, szájjában omlós babána gyümölcs után, nagyon izlett az a kávé, melyet ügyes arabszolga (talán a kerek világon legügyesebb inasok) szolgáltak fel.

Kávészak közben egy pap utitársam beszélt a koptok patriárchájánál tett látogatásáról. A koptok tudvalegoleg Egyiptom őslakóinak legbármeghibebbet utóai, monphisita keresztények, mohamedán szokásokkal. Az európai földrajzban mennyire tájékozatlan Afrikában még egy főpap is, legjobban illusztrálja ennek kérdése Magyarországról: „Es vannak ott is szerencsének?“

A déli pihenés után első tekintetem, halk imával török olvasót morzsoló trachomás vak emberre esett. Van Egyiptomban e szerencsétlenekekből, kiknek soha sem kel fel az Isten világító napja, légió. Lépten-nyomon utunk előtt állnak s betörődve a változathatlanba, vezetőjük vállára támaszkodva, koldulnak. Vastag kék papír volt ellenzőképpen kötve a szegény vaknak tekeresekbe csavart turbánjára, melynek zöld színe azt is megértette velünk, hogy a szánandó Mohamed nemzetségéből való. S ha mégannyi vak is volna Egyiptomban, minek is gyógyítaná itt a szemfájást, hisz ha Allah úgy akarja, mindent el kell tőnni, a vakságot is, melynek itt van fészke, ősi hazája. Míg sem lehetett megértenni a néppel, hogy nem a Számum kergeti finom fővénnyel a bajt a szembe, sem a forró napot követő hűvös est az okozója e csapásnak, hanem egyszerűen csak a ragadós anyagnak az átszarmaztatása. Mikor fognak az óvintézkedések a nép hitében gyökeret verni?

mikor fogják itt, hol leginkább kellene, megérteni az angol orvost (Harvey), ki évszázadok előtt monotta már, hogy: „omne vivum ex ovo“; mikor fogják végre az egyszerű tant a tisztaságról mint az egészség alapelveiről s elengedhetetlen követelményéről megérteni? nem tudom. Ha Fichte szerint: „Az ember csak emberek közt lehet emberre“, akkor sok víz fog még lefolyni a Niluson, míg az arabusok között Aesculap utódaiból több leszen. Addig a tudatlanság marad a szembejóknek még továbbra is szülőanya.

Az arab és török városrészeknek bebarangolása s a sok elmekábitó tarkaság megnézése után, az európai városrészből, mikor a nap már jó délutánra fordult s izzó erejéből engedett, a Mehemed Ali-tért szemléltük meg. Ott van az egész — s az élvezethajhózó fél — világ.

Ha annyi vászonbugyos, fekete-barna, bodros fűtű, toprongyos egyiptomi katoná, vörös fezbén, nem lézengett volna azon, azt hinnők, Páris egyik szebb terén vagyunk. A velenceiek nem büszkébbek Szt-Márk-terére, mint az alexandriaiak e magukéra. Nyugat előkelő, mintaszerű építkezése, sima homlokzatu szép házak, lakályos otthonokkal. Egy kávéházba betértünk hűsítő, édes rózsaszőprre. Ott találtuk csak Kelet, Nyugat képeinek keverékét.

A tér közepén magasán áll Mehemed Ali lovasszobra. Ennyire vitte a Háválából származó macedóniai szegény utkaparó lángeszű fia (szül. 1764.). Egyiptom első alkirálya, újja szervezője, kit megvilágosodott agyvejele végett, Nagy Sándorral hasonlít össze népe. Alacsony szalmazfedél alól került a biboros trón szédületes magaslatára, ez a derék férfiú, ki bár önző célokra is népét munkával sanyargatta olykor, mégis szeretete népe s áldozott neki örömet haszonra és fényűzésre, utját babérlombokkal hintvén be. Mint már Plautus mondta: „mindenki szereti maga magát“. Alexandria alatta legszebb virágzását érte el s központja volt minden tényének. Nem-e utolsó virágzása lesze-e ez? Suez fogja megmondani.

Végre ne maradjon megnévezetlen, a mi talán ezidőt legszebb az egész városban. A Ras ed-du alkirályi, fehér márvány palota az, a Függefokon, mely a nap sugarától diésfenyegetten, olyan ábrándosan áll a tenger partján s tekint a vízbe le, mintha csak Aphroditeként a zöld habokból kelne ki: hatásteljes. A keletre utazó figyelmét, mielőtt a partra szállna, az arányosan tagolt épült lapos tetőjéről emelkedő sok kupola leköti. Háttérben gyenge szőlőt suttogó páma-berek s óriási Sikomorok. Még a napsugártól, lágy szellőtől is féltett, féltékenyen őrzött hárem-hölgyek rostélyos ablakai is feltűnnek a kastély mellett, magas falakon. Hogy ne volna ábrándos e tündérkastély? hisz a falakon kívül s a falakon belül is, hol ifjú szépségek lassan hervadnak, mindennél csak ábránd van. Ne feledjük azonban, hogy Keleten vagyunk, hol a nő erkölcs béklyókba van verve. Elégedjünk meg a drágakövetől ékes falak pusztá látásával, hisz olyan káprázatos, fényes, ékes, mintha szétört szivárványrészek volnának reá felaggatva. Erjűk be a világkiállításokról hozott dísz-csil-lárook ragyogásával, melyet az ébenfapadlaly visszatükröz, vigyázzunk, hogy a sok fény el ne kápráztasson, el ne esuszsanak a tükörsima padlón lépteink. A márványlépcsős, oszlophordta csarnokos szép teraszokról nagy szerű kilátás esik a nap meleg sugarában fürdő hullámokra. Ennyi fény és pompa, a mennyi itt, csak keleti uralkodók házában lehet felhalmozva.

Sötét ellentétet képez a ragyogó városrészt, eme leg-ragyogóbb pontjához, az utánunk lopózkodó koldusraj, melyben képviselve van minden kör és betétség. Akad közöttük hülye is. Chavadzsa (uram), hadzsi (zarandok), így szólítanak s körülhémzseve folytonosan baksist (borralót) kérnek. Ha egy hajó kincsesel jöjjön a Niluson fel, ez is kifigyelgetlen már, ha csak minden másodikkal adna csekély alamizsnát.

Hátralévő időnket fordítottuk Alexandria diszkertjeinek és nyári lakainak megtekintésére s pálmaligeteben kocsiáztunk késő estig.

Látva az afrikai tenyész gazdaságát, szíva érzékkábitó illatát. Egyiptom eme első állomásán is már, mikor az összeborozoló fák alatt az esthajnal mindent biboros párába öltöztetett, döbbenő gyönyörűséggel egy édent láttam, átérteztem most Jókai szép mondását: Az Isten, midőn küzde az embert a paradicsomból, azzal mutatta meg, hogy őt még sem szűnt meg szeretni, hogy téged teremtet meg Egyiptom.

Siessünk tehát élvezni az életet és vidéket. El Kelet-Párisába, a szép Cairó felé s onnét fel a Pyramisok tetejére.

Hűvös, hideg ...

- Eichendorf. —
- Hűvös, hideg fenyőben
Malomkerék forog;
Galambom, üdösségem,
Eltűnt, ki ott lakott.
- Gyűrűt adott s e mellett
Hűsége esküdt;
Magszeget a hűsége,
A gyűrű szétlított.
- Mint dalnok vándorolnék
A messzi tereket
És házról házra zengném
Száműzetésemet.
- A véres harcra mennék
Mint harcos boldogan,
Táboritván hevernék
Sötét, búslakonyon.
- De hallom a keréket,
Nem 'om, mit akarok —
Mindennek vetve véget
Legjobb, ha meghalok.

Szabadka Gyula.

*) Az 1882-ik évi számlálások alkalmával 30,000 megszökött, de azóta már még több jött.

tem. Lehet, hogy helytelenül cselekszem, amikor feleségül megyek magához, és talán igazuk van azoknak, akik óvtak engem ettől az összekeléstől, de én nem hallgatok rájuk, hinni akarok magának s szívem szerint cselekszem, amikor kezét elfogadom.

Török megindulva zárta karjaiba a szép leányt s az a megindulás nem volt tettetett.

A hűséges Tobor pedig, midőn megkapta az eljegyzési értesítést, kiment a faluvégi kis temetőbe, ott a Kata édesanyja sírjáról leszakította az első ibolyákat, melyeket együtt ültettek a leánnyal és elküldte neki egy sor irás kíséretében: „Az édes anya üdvözlete.” A boldog menyasszonyt könyvezésig meghatotta ez a gyöngéd figyelem s még aznap szeretetteljes levélben köszönte meg Tobornak.

A szép Bodajkyné az első közt volt, ki Katának szerencsét kívánt, még pedig olyan meleg, őszinte hangon, mely Katát nagyon kellemesen lepte meg.

Egymást érték a gratulációk, ajándékok s a menyasszony élete csupa öröm és ünnepléstől állott.

Es a völgegy? Soha, senki olyan gyökeres átváltozáson nem ment keresztül, mint Török Arisztid, mióta Csaródy Katával jegyet váltott. Arra a könnyelmű viveurre senki sem ismert volna rá a szerelmes völgegybe. Lemondott minden olyan mulatságról, szórakozásról, amelyekben eddig első szerepet vitt. Pedig az orfeumban egy új csillag feltűntét hirdették. Egy pár excellence excentrique francia chanssonette énekesnő produkálta ott magát minden este, aki szépségével, gyémántjaival és egyéb képességeivel mesés sikereket ért el.

Török meg se nézte.

Továbbá a kaszinóban is lázba jött az egész társaság a Muháros Vince szerencséje fölött, melylyel alágereen százezer forintot nyert rövid egy hó alatt. Általános volt a nézet, hogy csak Török Arisztid tudná lefőzni, sőt föl is szólították rá, hogy mérkőzőn össze vele. Már csak a 'renomée kedvéért is. Hallani sem akart róla. Felé sem nézett kaszinónak, orfeumnak. Nem lehetett őt látni soha, sehol, csak a menyasszonya oldalánál. Még az öreg Csaródy is kifakadt egyszer, hogy az egész kompanyia nem ér egy pipadobányt, mióta Török nincs közöttük. Ilyen viszonyok közt természetes, hogy a Kata bizalma völgegyéhez végkép megerősödött. A szép Bodajkyné pedig azt a rossz viccet találták ki, hogy unalmában ő is készül kimenni Afrikába oroszlánra vadászni.

Ezalatt a fiatal pár boltról-boltra járt a misszel, vásárolták a kelengyét s már ki is volt az esküvő napja tüzve, mikor szennázás eset történt a fővárosban. Egy bankár lőtte magát föbe, hátra hagyva másfél millió passzívát.

Abban a másfél millióban Csaródy Károly közel kétszázezer forintig volt érdekelve. Ugyszólván összes vagyona rá ment.

Az öreg inkább dühös volt, mint kétségbeesett, hogy őt így rászedhette valaki! Azt sem lehet mondani, hogy Katára valami nagyon lesújtólag hatott volna a dolog. Ő boldog volt szerelmében és nyugodt abban, hogy a Török érzelmein ez mit sem változtathat. Elvégre is az almási birtokuk megmaradt, baha mennek és csöndesen gazdálkodva megélnék hárman belőle.

Lehetett vagy százötven hold az egész, tőszomszédságában a Tobor 800 holdas birtokának. Mikor Kata kifejtette ezt völgegye előtt, Török idegesen pödörgette bajuszát, s lesütött szemmel hallgatott. A lány nyugtalanul fordult hozzá.

— Miért nem szól szemmit? Van talán valami kifogásod ellene?

A férfi átölelte menyasszonya karcsu derekát s magához vonva őt, mélyen szemébe nézett.

— Édes anygalom! Nem ösmered eléggé az életet, ha azt hiszed, hogy lehetséges volna nekünk olyan körülmények közt élni, amint te azt most nekem elbeszélted. Sem te, sem én nem születünk arra, hogy nyomorogjunk, vagy legalább is nélkülözünk. Nem olyan igények közt neveltek bennünket, s most már azt bajos volna megszokni. Az a bizonyos kunyhó és két sziv, csak a poéták agyának szüleménye. Az életben másképp áll a dolog.

— Mit akarsz ezzel mondani? és Kata iparkodott kiszabadulni az ölelő karok közül.

— Azt akarom mondani, hogy minden körülmények közt el kell halasztani esküvőnket. No ne nézz rám olyan rémtült szemekkel. Hisz tudod nagyon jól, hogy szeretlek és szeretni foglak örökké. Fialalok vagyunk mind a ketten, várhatunk egymásra, még valami elfogadható, biztos állást kapok. Előkelő összekötéseim révén hiszem, hogy sikerülni fog a dolog. Mert a képviselői fizetés arra sem elég, hogy egyedül megéljek belőle. De meg ha lejár a mandátum, meg sem választathatom magam többé, mert vagyonom nincs. Ez a helyzet, a maga leplezetlen valóságában. Azért felesleges kétségbeesünk, miénk a jövő. S gyöngéden keblére vonta Katát, ki ugy hallgatta mindezt végig, mint mikor valami rosszatt álmodik az ember. Első percben olyan megfoghatatlan volt előtte az egész, de később aztán mégis megértette, hogy az esküvőből most semmi sem lesz, hanem ő szépen baha megy az apjával Almásra, Török pedig itt marad Pesten. Es aztán? ki tudja a többit? Az idő és távolság, két ellenséges nagy hatalom. Igaza volt az apjának, amikor óvta ettől a házasságtól. Csak a pénzéért szerette őt az ember. Pedig ő milyen szívesen megosztotta volna véle a szegénységet is. A férfi még mindig beszélt, a lány meg szédülve fejjel, szótlanul hallgatta.

Majd látogatók jöttek, s Török távozott. Kata fogadta a vendégeket és társalgott velök, gépiesen, alig tudva mit beszél. Eközben beesteledett, s a nagy szalonban fölgylt a villanyos csillár. Annak is olyan sajtóságos hideg fénye volt ma, mint soba máskor ez előtt. Katának legalább úgy tetszett, amint bele nézett, aztán végig jártatta tekintetét a gránát-piros plüss butoron, az aranyozott lábú fantaszékeken, s az jutott eszébe, hogy ez a fényűzés a mi körüllettel van, mind csak hazugság, ami miatt szégyelni kellene magát a vendégek előtt. Fűrkészöleg nézett egyik másik arcába, hogy vajjon nem azt gondolják-e ők is? De azokról a jól nevelt, mosolygó arcokról ilyesmit nem olvashatott le.

Mikor aztán eltávoztak s a lány magára maradt, visszavonult szobájába.

Nem gyújtott világot, hanem leült az ablakhoz s forró arcát odaszorítva a hideg táblához, lebámult a kivilágított Andrassy-ut nyílsgó-mozgó tarka tömegére.

Később is, évek múlva, nagyon sokszor eszébe jutott ez az este, amikor olyan igen-igen szerencsétlen volt.

Aztán az apja hangját hallotta meg kívülről s lépteit végig kopogni a folyosón, melyek ajtaja előtt szüntek meg. Behunyta szeméit és várt. Az öreg bejött hozzá s megkérdezte, hogy Török mikép fogadta a Hiob hírt. Kata gyorsan, megszakítás nélkül kezdett beszélni, de olyan rekedt, idegen hangon, hogy maga is egész elcsodálkozott rajta. Érezte a sötétben is, hogy pirul az apja előtt azért az emberért, aki végig sértette büszkeségét s akit még mindig szeretett.

Csaródy dühösen káromkodott, hogy végig hallgatta, megjövendölte ő azt, tudta előre, hogy nem lehet jó vége az egésznek, stb. stb. Aztán elkérte a Katától a jegygyűrűt és egy sor irás nélkül, visszaküldte Töröknek.

Kata meg csak bámult maga elé száraz szemével, melyekben ott égett a fájdalom anélkül, hogy egy könyvet tudott volna ejteni. Csak mikor jó éjt kívánt apjának és az öreg elérzékenyedve zárta karjaiba, gyöngéd hurokat kezdve pengélni, akkor törtek elő szeméből a jötevő könnyek.

— Ne sirj gyermekem, nem méltó rá az az ember, hogy szeresd. Vigasztalta az öreg.

— Gyűlölöm, szölt a leány s a nagy gyűlöletbe majd hogy megszakadt a szíve.

Másnap még egy keserű poharat kellett kiürítenie. Török levelet írt, amelyben tudatja, hogy megkapta a jegygyűrűt és feloldja Katát minden kötelezettség alól anélkül azonban, hogy magát feloldottnak tekintené, hordani fogja mind a két gyűrűt mindaddig, amíg Kata másé nem lesz. Ő völgegyének tekintti magát továbbra is, s ha Katának lesz kitarása várni rá, minden esetre befogja váltani szavát, mihelyt abban a helyzetben lesz, de ha Katának hamarabb jobb szerencse kínálkoznék, ő nem akarja annak útját állni stb. stb.

Haza mehetek már Almásra, nem volt mit keresniük Pesten. Sebáten becsomagolták, a mit el nem adtak, s miután a miszt is szárnyaira bocsátották, egy szép tavaszi napon hátat fordítottak a fővárosnak.

Olyan sajtóságos érzés vett erőt Katán, mikor haza érkeztek a kicsiny faluba, s szülőházájuk kapujában meglátta a Tobor szállás alakját, a mint becsültetes, nyílt arcán őszinte öröm kifejezésével forgadta őket.

Lassanként a régi kerékvágásba jött minden. Az öreg derekasan hozzá látott a gazdálkodáshoz, s Kata is szórakozást talált a munkában. Régi jó kedve azonban nem akart vissza térni. Külseje is változáson ment keresztül. Az a hamvas, barackvirágszín, mely azelőtt tüde zománcgal vonta be büszke, szép vonásait, bizonyos áttetsző halványánságnak adott helyett. De ez a halvány arc a hűséges Tobor előtt így is olyan édes, kívánatos volt, hogy boldognak érezte magát, ha néha mosolyt varázsolhatott rá. Az estéket rendszeren együtt töltötték hárman. Kilttek a ház elé, a nagy eperfa alá és elbeszélgették az idót lefekvésig. A mi kilenc órákor rendszeren bekövetkezett. Nem úgy mint Pesten, mert itt korán is kellett fölkelni, hogy a napi munkához fogjanak. Kata eleintén bizonyos feszélyt érzett Toborral szemben, de a férfi tapintatos, gyöngéd viselete csak hamar eloszlatta azt. Soha a multat egy szóval sem hozta elő. Lassanként olyan bizalmas, megbírt viszony jött közöttük létre, hogy ha egy nap nem ment át Tobor Csaródyékhoz, Kata már elküldött hozzá, tudakozódni, hogy mi az oka elmaradásának. S ez olyan természetes volt mindnyájuk előtt, hogy minden utógondolat ki volt zárva.

Egy nap érdekes hírt közölt az egyik fővárosi újság. A jó Bodajky Mártont Afrikában vadászatt közben szerencsétlensége érte. T. i. egy királytigris, melyet rosszul talált el, irtalmatlanul befrüstökölte a szerencsétlen vadász. Hirmondónak sem maradt belőle. A szép Ernesztin tehát egészen özvegy lett.

Katának rossz napja volt, mikor elolvasta. Hiába boszankodott magára emiatt. Pedig olyan csöndes nyugalom kezdett már szívébe szállni, hogy Tobor reszketett örömben, ha a jövőre gondolt.

Nem telt belé egy hét, másik érdekes újságot írtak a lapok. A Török Arisztid főispánna való kinevezését, egy tisztánenni vármegyébe. Az egyik újság olyan pikáns szószban fötalálva közölte ezt a kinevezést, kombinációba hozva egy szép özvegyvel, a kinek magas összekötetései vannak, hogy nem lehetett a célzást félre nem érteni.

Csaródy olvasta el legelőbb s átnyújtotta a lapot leányának.

— Olvasd ezt és remélem nem leszel olyan balga, hogy tovább is azért az emberért epezd magad, mikor itt van a másik, a kinek a szíve színarany.

Kata végig futotta a lapot s aztán szótlanul tette le az asztalra. Szép arca azonban még fehérebbé vált rá egy árnyalattal.

Epen fekete kávéval ültek ebédután, mikor ez történt s abban a percben kopogtak az ajtón. Kata önkénytelenül a lap után nyult, hogy félre tegye, nem akart pirulni Tobor előtt e miatt.

De a másik pillanatban már örömsikolylyal borult az érkező nyakába.

Az új főispán eljött a menyasszonyáért.

Gottier Lajos.

Heine „Nordsee“ ciklusából.
A tengerparton.
Lassan szürkülve jött az est
Vadul rügött már a dagály
És én a tengerparton ülve néztem,
A sok hullám hogy járja táncát.
És mint a tenger, úgy dagadt a keblem,
És titkos vágy fogott el,
Mély vágy utánad, édes, szende kép,

Ki mindenütt velem vagy,
Ki mindenütt szólítasz engem.
Ó mindenütt, ó mindenütt:
A szél zajában,
A tenger mormogásában, —
És a saját keblemnek sóhajában.

Homokba irtam könnyű váddal:
„Szeretlek, Ágnes!”
De a tenger hullámai
Kicsaptak és elmosák
Az édes titkomat.

Törékeny nád, futó homok,
Tűnő hullám, — nem bírom többé bennetek!
Sötétebb lesz az ég s vadabb a szívem,
Kemény kezekkel — Észak erdejéből —
Kitépem majd a legnagyobb fenjét,
Az Aetnának tüzes torkába mártom
S e tűzbe mártott óriási tollal
Fölírom a sötét égboltozatra:
„Szeretlek, Ágnes!”

És éjrel-éjre ottan állanok,
Ott fém az örök lángbetűk és
Minden jövendő anygalnemzedék
Újgyra fogja majd olvasni:
„Szeretlek, Ágnes!”

Márton Pál.

A tűz.

— Majdnem megégetett. —

Szerelmes voltam. Nem tagadom, gyakran vagyok ily szívbeli állapotban. De akkor szerelmebb voltam, mint a világ összes poéta kétezer év alatt írt kilencvenkilenc millió szerelmi versben együttvéve.

Képzeld el szerelmem nagyságát, mikor elhatároztam, hogy télviz idején, csikorgó hidegben, fagyban, hóban el fogok gyalog zarándokolni kedvesem ablaka alá.

Hozzá kell természetesen tennem, hogy én a városban laktam, kedvesem ablaka pedig a várostól kocsin két órányira, hegyeken-völgyeken tul, egy pusztuló kastély százados fái közt pislogott a végtelenségbe.

De az a gondolat, hogy én mint szerelmes vándor-trubadur elzarándokolhatok kedvesem ablaka alá, nagyon csiklandozta a szívemet.

Pedig nem volt ám valami édes rendezvoursról szó... Kedvesem még csak nem is sejtette száudékomat. Es szándékom nem is volt más, csak az, hogy éjnek éjszakáján kivándorlok a városból gyalog a pusztára, kedvesem ablaka alá, ott egy szálcaska ciprus ágat tűzök a kedvesem ablakának az üvegje mellé, hogy reggel megláthassa és azután, mint akinek rendben a szénája, boldogan és még szerelmebben visszatérek a városba.

No kérem, ebből láthatják, hogy ha bolond nem voltam, hát okvetlenül bolond szerelmesnek kellett lennem.

Es a dolog nem tréfa... amit hiperromantikus szívem egy ábrándos est homályában megálmodott, azt én meg is valósítottam.

Elindultam gyalogszerrel ötórásjársányi távolságra, hogy kedvesem ablaka alatt — öt percig sóhajtozhassak. Szakadt az olmos eső, amint kabátomra hullott, nyomban rám fagyott, úgy hogy mire az erdőbe értem, már valósággal be voltam kandirozva jégbe. Szívem ugyan — amint talán sejteni tetszik — rettentő tűzben égett, de ez a tűz, bár az eget ostromolta, nem volt elég nagy arra, hogy a rám fagyott esőt megolvassza.

Csillogva és zörögve csörtettem tehát hegyen át, völgyön át az isteni cél felé. Néhol pedig belesüppedtem a hóba s a vén fákról letöredezett száraz ágak halmazán kellett kitápaszkodnom az utra. Ilyenkor ugy csilingeltem sima jégburkomban, mint a cukorba ojtott baba a karácsonyfan.

De végre a cipóm szerencsésen ronggyá mállott és én hajnal felé elértem céloamat.

Letéptem a cipruságat, odatűztem a kedvesem ablakába, sóhajtottam egyet kettőt és már éppen vissza akartam fordulni, hogy ezt az öt pernyi üdvösséget újabb ötórás gyaloglással fizessem meg, midőn a havas földön egyszerre szokatlan világosság támadt. — Majd járást-kelest hallottam, larma is hangzott, a vörös fenytől kísérteties fehérségű havon titokzatos alakok árnyéka súbant ide-ova s én rémülve vettem észre, hogy tűz van a pusztán.

Mi lesz már most velem?

Meglátanak, lelepleznek, elárulnak, elcsipnek és még utoljára rámfogják, hogy én gyújtottam fel a pusztát. És mit fognak gondolni kedvesemről?

Nem!... emberi szemnek nem szabad engem meglátni! Gyorsan a fák közé osontam tehát és mint a nyul vackot vájva magamnak, belefeküdtem a hóba.

— A tűz! a tűz! — vacogtam kékre gémberedett ajakkal és mialatt szívemben és fejem fölött a pusztán lobogott a tűz, én akár valóságos jegesmedvének képzelhettem volna magamat dideregve a hóban.

Minő kaland! Milyen reménység! Oh szerelmem! szerelmem!

Én már elgondoltam, hogyan fogok ott a hóban megfagyni... mindegy! de kedvesem szűz híret nem kompromittálom!... E pillanatban azonban velőtrázó visítás hangzott az éjben.

Mi ez? Tán a ház beszakadt és a tűzbe odaégett az én imárottam? tán kitarja karjait és engem hiv segítségül?...

Felgrottam... szaladni kezdtem... és ekkor láttam, hogy a tűzet, melytől úgy megrémültem, emberek rakták... ott állnak a tűz körül és pörzsolik vigan a három kövér kocát...

Dongó.

Es az ébren álmodáskor vakmerő álmok támadnak: a visiók. Hallgass meg közülök kettőt!

Felétek járok, a ti fészketek közelében, mint a hajléktalan madár, melynek fészket levették a kegyetlen halvány, mint az anyám.

Férjed cirógat és te félve simulsz hozzá, hogy meg-láttal engemet. Valamit súgysz a fülébe. Lehet, hogy azt mondd neki:

„Ugy-e, kedves, nem hívnád meg ezt a szegény embert — ebédre?”

Es én balga még kételkedem jó szívedben!... A második visió nagyobb távolba esik.

Ismétlődik a karácsony nagy estéje. Férjed várod haza. A két gyermek vígan mozog az asztal körül. Nézegetik az ajándékokat; vitatják, melyik szebb, de melyik a — legszebb...

Elmerülsz vidám gyermekeid zajába. Vagy talán te is egy régi karácsonyi ajándéokra gondolsz; egy utolsó levélre azon év végéről, mikor még karesúbb volt tested és rózsásabb az arcad?

Osszerezentél, mikor férjed lépett be. Ő homlokán csókol és elosztja a bárányfelhőket, még mielőtt sűrű felhők kapcsolódtak volna össze.

Vacsora után a friss lapokat szedegeti elő a gondos férj és felolvassa neked az alkalmi költeményeket versben és prózában. A többi között egy bánatos poéta karácsonyáról szól a nóta.

Hallgatja ezt a fiú, meg a lány is. És tudja a jó Isten, mi lehet benne, hogy a kedves mamájuk szeméből egy-két könyvet esalt ki?

Nyugodni tér a család. Az apa azt dörmögi, hogy: bolondos poéta.

A fiúcska félszemmel néz könyező hűgára. Hirtelen apja ágyába buvik és azt mondja, hogy hűga is hallja: „Bolondos poéta!”

Az ártatlan leányka édes anyja nyakába fonja kis karjait és kéreően tekint rája, mintha vigasztalni akarná.

„Ugy-e, kedves kis anyám, szegény az a jó poéta bácsi?”

„Szegény, nagyon szegény... kis virágom!”

Ipolyi Sándor.

BÖLCS MONDÁS.

- BAUMBACH RUDOLF. -

**HA FENNEN JÁR TEKINTETED,
VIJJOGÓ, NAGY SASOKAT LÁTSZ;
ÉS HA SZEMED FÖLDRE VETED,
NÉHA BIZONY GARAST TALÁLSZ;
ÁM VÁLASZD A KÖZÉP UTAT,
SZEMED SOKKAL SZEBBET MUTAT:
BÁJOS NŐI ARCOKAT. -
BÖLCS KÖLTŐ ERRE OKTAT.**

HISPANUSZ.

A VÁRMEGYEI HUSZÁR INSTALLÁCIÓJA.

Ita: Del Toró.

Régen történt a dolog, de azért megtörtént.

Egyik alvidéki vármegyében főispáni installációt tartottak a tekintetes, nagyságos és méltóságos rendek és urak a vármegyeházában. Ott volt az egész vármegyének a színe-java. És hogy annál tarkább legyen a kép, a szép leányok és szép menyecskék sem hiányoztak a koszoruból. Mert tudva lévő dolog, hogy a magyar ember csak akkor mulat istenigazában, ha maga előtt látja a jó bort, a szép asszonyt, meg a „barna gyerekeket.”

Elfelejté ilyenkor, hogy szomorú a magyar nóta, háromszáz esztendő óta.

Hát itt is elfelejtették. Mert akit még le nem vert a lábáról a jó bor, meg nem igézett a szép szemek sugára, annak a fejtét elcsavarta „Fáraó fiainak” szivrepesztő „szárazfája”.

Hej, nincs is párja a világon a szép magyar nóta-nak, meg a jó magyar cigánynak! Leiket éleszt, szívet tüzel mind a kettő...

A pezsgős üvegek durrogtak, a szerelmes párok forogtak, a cigány meg húzta a szakadásig.

Tartott a mulatság kivilágos-kivirradtig, ritka jó kedvvel, ujjongó örömmel. Folyt a bor, mint a hullámozó tenger és aki hajnalhasadéskor a lábán még meg tudott volna állni: az lett volna csak az ember. De ilyen nem találtatott a széles vármegyében. Minek is találtatott volna? Hisz nem azért volt a főispán installációja, hogy a bánat meg bü dugja össze bozontos fejtét és a jó kedvet szorítsa ki a debreceni pusztákra, hogy szilaj nótát fityűrészenek vele a szelek, vagy sirva vigadja el mellette bánatát a puszták fia: a betyár.

Nem bizony, hanem azért, hogy hét országra szölgjön a dáridó és az unokák is levett kalappal emlegessék az ünnepeket nevét...

Csak a vén János huszár tudta volna megmondani igazán, hogy a „kusi-pajtások” hányadszor itták már vissza a „te-tu” poharat, a vármegye fiatalabb benfentesei pedig, akik még nem tudták olyan jól kiállani a sarat, hányszor vallottak szerelmet egy éjjel a méla bold tömött pofájának egy-egy plátánfa árnyékában, vagy a kerti bokrok elrejtett zugában. De nem mondott semmit sem; pedig mindent látott, mindent hallott, de azért semmit sem hallott. Igazi „huszáros becsülettel” megállta helyét a „kabinethen”.

Elő titoknokka volt a „kulisszák” mögött történt dolgoknak, de azokból a világról egy mákszemnyit se árult volna el senkinek sem. Megtartotta magának.

Már három gazdának segítette kitolni a szekerét a vármegyeház kapuján, de ő megmaradt a régi vármegyei huszárnak. Ennél csak az egészséges humora, amelyben mester is volt, meg a pezsgő jó kedve volt régiebb.

Hanem valahányszor új gazdát cserélt, ő is mindig újból megadta a módját a maga installációjának: mulatott egyet.

Ezzel tartozott a „rangjának”, meg az egészségének. De tartozott a böcsületének is, mert csak így be-

csülték meg benne a vármegye többi legényei a „nő-mösi virtust.”

Most is úgy történt.

Midőn a „nemes rendek” egy része már magától eltávozott, a másik részét pedig kocsi-lóra rakta az öreg János, vagy csak gyalogszerrel mutatta meg nekik az országotját, — minden elcsendesedett a vármegye házában, mintha nem is történt volna ott semmi. Az öblös csarnokok kongtak az ürességtől, a palota lakói meg békés nyugalomra tértek, szépeket álmodva egy legközelebbi installációról.

János maga maradt ébren.

Főllelegzett, mint a ki egy nehez munkától szabadul meg, aztán körültekintett a folyosón, mintha valamit keresett volna. Nem volt már ott egy szál vendég sem. Csak a vibráló cimbalmos kötekedett valami „nézeteltérés” miatt a göndörhajú primással, a mi fölött a banda többi tagjai — kik egy szögletben várták a „János urat”, hogy „behegedülhessék” az új régi állásába — jó izút nevettek.

János huszár a cigányok felé fordulva, mondá:

— No, gyerekek, a ki ragyogó menyországa van tarsolyomnak, tudjátok-e a módját? — Ma mulatunk!

— Tugyuk, tugyuk, „tekintetés úr”, csak tessik megmondani, hogy hogyan kezdődik a nóta? — siettek válaszolni a cigányok.

— Hát csak befele a szobámba, ha jót akartok, — szólott vissza az öreg.

A banda bevonult a szobába, a vén huszár leült az asztalhoz, maga elé húzta a teli butelliát, nagyot „emelt rajta” a bajusza alatt, aztán így szólt a cigányokhoz:

— Hát hogy is van az a régi nóta hogy: „Négy szekérből áll a göncölös csillaga”...

Es a banda húzta jó kedvvel, szívesen, János huszár meg „kántált” hozzá erősen. Mikor pedig a cigányok kezében kifradt a vonó és leültek megpihenni, a vén huszár is nagyokat „gyántázott” a torkán.

Pihenés közben észrevette a „fekete sereg”, hogy az almárium tetején cifrábnál-cifrább boros üvegek díszelgnek, de türesen; csak egy van közülök teli jőféle „badaconyival”. Legalább a rajta lévő cifra, aranyos papírról ezt olvasták le.

Nagyon rajta felejtették hát a szentket ezen az üvegen, annál is inkább, mert „János vitéz” nem gondoskodott arról, hogy jusson is, maradjon is. Ő csak a maga számára rekvirált egy-pár butelliát. De nem kerülte ki a cipányok „kancsalkodása” a vén huszár figyelmét sem; észrevette, hogy nagyon fáj a foguk egy kis „tökára”. Gondolta hát magában, hogy odadja nekik azt az üveget, hadd ingerkedjenek egymással egy kis ideig. Az a butellia fénymáz egy sem került aranyokba.

Csendesen felkelt az asztaltól, odament a sifonérhez, levette az üveget és odanyújtva a primásnak, mondá:

— Igyatok!

A primás hajlongva vette át a „drága italt”, gyorsan szájjához emelte és minden teketória nélkül jót húzott az üvegen. Hanem aztán mindjárt tudta is, hogy suvikot ivott, de azért nem ordította el magát, mert eszébe jutott, hogyha káromkodik, majd ezér a turpisságot az emberei őt fogják kinevetni. E helyett megtörtülte hát szépen a száját, egyet pödörött a bajuszán, aztán nagyot „közszórtult a torkán” és átnyújtá a palackot a kontrásnak, mondván:

— Nesze Kuci... Ezs ugyánésák hátalmás itál volt!

A kontrás is mohón kapott az üveg után, nagyot húzott rajta, de kicsi hiza, hogy meg nem akadt a vastag „likvidum” a torkán, mert nem volt hozzászokva az ilyen „drága italhoz”; hanem azért neki is volt annyi esze, hogy el ne árulja magát. Ő is közszórtult egyet a torkán, aztán szépen tovább adta a palackot a klarinétosnak, miközben bika szemével egyre hunyorgatott.

— Jáj, bizon Isten, máj d torkomra ment azs egis — mondta ravaszul és megveregette a klarinétos vállát.

A klarinétos csak egyet nyelt a suvikszból, de majd megfuladt attól is; sőt úgy megijedt, amint az a „faiu keserűség” végigszaladt a torkán, mint Jellasiac a vörös halpakásoktól. De amit lenyelt, az már az övé volt. Halगतott vele, mint a sir.

Hanem mikor a bögös elé tette a palackot, hogy sorra járjon, mint a falusi bíróság, meg nem állhatta, hogy fájalmában föl ne ordíton:

— Jáj, átkozom az gyomrát annak a hájdúnak, a ki ilyen jóval él a vármegyénél!

A bögös fölhaltotta az üveget és nem bögött tőle; megitta a maga rátáját, de nem árulta el egy szóval sem, hogy „kutya van a kertben”. A többinél ő sem akart okosabb lenni. És minthogy hátra volt még a cimbalmos, odanyújtotta az üveget annak. Gondolta magában: hadd kapjon az is belőle, hadd emlegesse meg az is a vén huszár installációját.

A Laci gyerek nemcsak a legjobb cimbalmos volt a környéken, de a „legjobb torku” legény is a bandában. Őrült, hogy egyszer már a kezébe kaphatta az üveget. Tudta jól, hogy nem kerül a vissza másodsor is a primásra.

Nekifobászokodott tehát, hátravetette a fejtét és rőfös szájjal bozzalátott a „nyakalásához”...

Mindjárt az első kortynál észrevette, hogy nem jó bort iszik; bolondá tettek. Hogy azonban a gaz „lurkók” ezt rá ne bizonyíthassák, megitta szépen az egészét, ami még az üvegen volt, az utolsó cseppig s még csak nem is köhintette el magát.

János vitéz pedig az egész komédiát olyan fleg-mával nézte végig, mint egy született angol. És mikor az üres flakót ott látta heverni a lábainál, ismét leült az asztalhoz, húzta tovább a „göncölös” nótáját, ismét nagyokat hörpintett, de suttyomban nagyokat is nevetett a poharába, mert ilyen olcsón még nem installáltatta magát, pedig már a negyedik „kapituláción” is tul esett.

Mikor rekedtre kurjongatta már magát a sok nó-tától, mikor látta, hogy a cigányok is nagyon bamba pófával méregetik egymást, mintha szappant ittak volna, megelégette a „behegedülést” és így szóltott hozzájuk:

— Gyerekek, ácsi!... Aranyom és ezüstöm nincsen, de amim van, azt szívesen adom.

A cigányok örültek ennek nagyon, összeszedték hát a sátorfájukat és menni készülődtek. János vitéz

pedig belenyult a tarsolyába és egy ropogós „Kossuth-bankót” nyomott a primás kezébe.

A cigányok eltávoztak.

Utközben aztán egy darab ideig úgy néztek egymásra, mint aki nem tudja, hogy magán nevensen-e vagy másan. Egyszerre csak megszólal a jó torku cimbalmos és azt mondja a primásnak:

Te csicsa, nem vennék érte egy kis kefét?

A csicsa erre valamit morgott a fogai között, aztán lehorgasztotta a fejtét és vert hadával sietett hazafelé, de megfogadta magában, hogy a legelső fiát Jánosnak köröszórtteti és megyei hajdut nevel belőle.

Téli dalok.

I.

Öreg kályha ad melegét

A szobámban...

Ölben ülve, karjaim közt

Ifjú lány van.

Bárhogyan is hetvenkedik

Odakim a zord, hideg tél,

Felvidulok öreg kályha,

Ifjú lányka melegévé.

II.

Szüzi tiszta hótakaró

Fehérlik a réten,

Lábmómaink hosszú sora

Mutatója, árulója,

Hogy ott jártunk épen.

Csendben jártunk, sétálgattunk,

Fagyot nem érezve;

Mintha enyhe szálló fújna

Fű, fa, virág kivirulna,

Mintha tavasz lenne.

Maróthi János.

HULLÓ CSILLAG.

Augusztus 10-ike volt. Azon nap, melyen a hagyományos mondák szerint a legtöbb égi test fejezi be pályafutását s lehall az égről.

E szép tüneményben gyönyörködött az egész Ajtay család a verandán. Az öreg Ajtay Balázs, a család feje, hosszuszárú pipájával magyarázta, hogy „ez a fiastyuk, az a kaszásécsilla, amaz meg a Vénusz stb.” Közbe-közbe, hol keletnek, hol meg nyugatnak irányítá pipáját, a merre egy-egy csillag lefutva hosszú tüzes nyomot hagyott maga után.

Szép körben ültünk Balázs apánk mellett, közvetlen közelében Károly és Jenő iskolás fia, másik oldalon a neje, Jolán lánya, meg én. Igazán remek kis családi kör volt.

— Valóban pompás látvány, — mondá a kis Jolán, ábrándozó kék szeméit rám vetve, — de szeretnék olyan csillag lenni.

Egy bókka akartam illetni, de Balázs apánk rögtön fejtegetéseibe bocsátkozott:

— Lásd te bohó... gondold meg... az ember élete is hasonló egy csillaghoz; születik, él, némelyik nevével mintegy bevilágítja az egész világot, aztán meghal... azaz letűnik a társadalom egeről.

— Hát maga is ily véleményben van Gyula? — kérde Jolán.

— Igen kisasszony, mondám. Ha az ember jól megfontolja a dolgot, úgy is van az. Születik, él az ember, ha nem is tündökölvé, hanem minduntalan küzdve a létért, hánynatva idestova a sors szeszélyei által, míg végre alámerül az árban s oda jut, a hová az, a ki egész életében pompában s kényelemben élt, vagy nagy névre tett szert.

Jolán mélyen a szemem közé nézett. Szép hajával, rózsapiros ajakával oly megigéző volt, mintha nem is e földre, hanem valamelyik ragyogó csillagba való lett volna. S alig hallhatóan suttagó:

* * *

De azért mégis csak olyan csillag szeretnék lenni... Elmúlt egy év s újra augusztus 10-ike lett. Istenem! mennyire megváltozték minden egy esztendő alatt. Ott ült újra az egész család a verandán, Balázs papa, meg a többiek, épen úgy, a hogy egy év előtt. A kis Jolán is ott ült mellettem... de még sem volt az úgy, mint ma egy éve.

Betege volt a családnak, nagy betege. A kis Jolán a télen bál alkalmával meghűtötte magát és azon bajba esett, mely lassan rágódik ugyan az ember testén, de mely ellen nincs orvosság, a tüdővészbe. Hosszu ideig ágyban fekvő beteg volt. A szép piros rózsák mind eltűntek arcáról, a csillagokat szóró két szeme is fénytelen már, csupán a szénfekete haja a régi; azon nem látszott meg a kór.

— Jolánkám, huzd jobban magadra a kendőt, megfázol, — mondá a mama érzékeny hangon.

— Ne félts mamám, nem lesz semmi bajom, szólt Jolán, meglátszott rajta, hogy nehezére esik a beszéd. Fénytelen szeméit az égre veté föl, soká elbámolt a csillagseregben.

A jó öreg Balázs apánk nem magyarázta pipájával a csillagokat kis fiainak, hanem leste leányának minden mozdulatát. Érezte, hogy letűnik örökre az ő legdrágább csillaga.

— Gyula, — szakítá meg a csendet Jolánka, kis kezét kezembe téve, — emlékszik, így egy éve, mikor azt mondtam önnek, hogy én is olyan csillag szeretnék lenni? Némán bólintottam igent a fejemmel.

— Érzem, hogy vágyam nemsokára beteljesül. S utolsó szótágjai már belevegyültek a hosszu száraz köhögésbe, mely örökre megfagyaszta azokat az egykor rózsapiros ajkakát.

... Egy fényes csillag futott le az égen... Az ő csillaga volt...

Alügy.

Hogyha én...

Hogyha én nap volnék,
Annak a sugára
Csak a te dobogó
Szivecskére szállna.

Mit tegyek?

(Egy szép asszony beszéde.)

A szerkesztő egy levelet tesz az asztalomra azzal a meghagyással, hogy én arra megadjam a feleletet.

Önök szerkesztő ur hivatásánál fogva mindenhez kell értenie. Mondja meg hát mit tegyek a következő esetben.

Mért akar a Kati elmenni?
Számos okai vannak.
Ugyan?
Mindenekelőtt az a kifogása, hogy — ignorálják.

A legnagyobb baj azonban az, hogy ő nagyon unatkozik. Eu a takarítással vagyok elfoglalva, a nagysága pedig, ha kinéz is a konyhába, egy-két szót ejt, aztán otthagya.

Mondja meg most már szerkesztő ur, mit tegyek. Nem szeretném elengedni a szakácsomat, mert igen jól főz (az uram nagyon dícséri a főztjét), de a konyhában nem szeretnék naponként — társalogni?!

Ezután a szokásos befejezés következik abban a levélben, melyre nekem most válaszolnom kell. Nem tudom, a férjék véleményével találkozom-e, de én csak azt mondom feleletül erre a nagy gömbölyű betűkkel írott asszonyi kérdésre, nincs más módja a segítségnek, mint hogy a Kati leányzó mellé — társalgónót hozassanak, aki mulattassa. A zöldség tisztogatás alatt felolvassa a helybeli újdonságokat, a krumplihámzás közben egy rövidebb lélegzetű tárcát, az ebéd utáni mosogatás közben, tekintettel a szükséges emésztésre, adomákat az éleclapokból. Mosogatás után jó lesz egy részlet egy németből átdolgozott regényből is. Mindenesetre kívánatos, hogy széleses társalgónót válasszanak Katinak, nehogy unatkozásának a hatása valahogy mégis megérezzék az ebédén.

Ha önök szép olvasónóm jobb receptet tudnak, kérem keressenek fel levelükkel, hadd juttatom el a kérdést tevő szép asszonyhoz.

Olga.

Mikor utoljára láttalak én téged

Piros volt az orcád,

Szememben észtecsztán, ott ragyogott fényben

Az egész menyország.

Mintha szoltár volna, olyan volt a szavad

Édes, vigasztaló.

Eloszlott bennem, minden bán, fájdalmat,

Ajkaidról egy szó.

S idő múltán újra találkoztam veled

Koporsódnál állva.

Arvad halavány vala; többé már nem fénylett,

Szemed menyországa.

Halavány ajkad mégis mosolyra volt nyílvá,

Mintha kincsetnél;

Hogy én ottan állok, keseregve, sírva

Szédült szerelmemnél.

Eichardt Károly.

KERESZTÜL-KASUL EURÓPÁN.

Utí rajzok.
Ira Pässe-partout.
XVI.
— Páris. —
(Vége.)

A francia szónak soknemű árnyalata még frivol darabban is decens-ebbnek tünteti föl a kissé kétes értelmet, mint a fordítás, melyet már nem is lehet kétértelműnek mondani.

Egyébiránt ezek a párisi drámák, bár szerzőik a realitás, a való élet másolását mondják céljuknak, ép oly távol állanak a realis valóságtól, a rendes társadalmi élettől, mint a gyilkosság a köznapi élettől vagy a nap-fogyatkozás a rendes napvilágtól.

Bizony helytelenül ítélné meg a párisi s általában a francia társadalmat, a ki frivol drámák s trágár regények alapján akarna magának annak erkölcsi állapotáról, gondolkodásmódjáról s jelleméről képet alkotni.

A társadalmi s családi megtévedések mindenütt s mindenkor előfordultak; ma is meg vannak, Párisban talán kevésbé, mint Londonban s Berlinben.

A különbség csak az a mult s jelen között, hogy azelőtt a közönség romlatlan érzése elfordult azok láttára, ma pedig megnezi, mint a siami ikreket vagy a kétféjú borjut, de nagyon csekély kivétellel, nem idomul utánuk, nem veszi be őket.

London s Berlin pedig Párisnál szemben az erkölcs-statisztika terén új szomorú képet nyújtanak, hogy a francia főváros erkölése szinte példálul szolgálhatna, ha csupán az összehasonlítást vennők tekintetbe. Hauser „Vergleichende Statistik“ című művében ugyanis kimutatja, hogy Berlinben 62 lakosra, Londonban 91 lakosra, Párisban ellenben csak minden 247 lakosra esik egy prostituált.

Egyébiránt a párisi társadalom mint minden világ-város életforgalma, nagyon viszonylagos fogalom.

Különösen Párisban meg kell különböztetnünk a nemzetközi és a benszüllött társadalmat, melyekhez még a lakosság ama csoportját kell külön vennünk és pedig a néposztályok mindegyikéből vegyest, a mely a társadalmi kötelekeknek mintegy kívül áll és a társadalom önkéntes vagy önkéntelen száműzöttjeiből alakul.

A nemzetközi társadalom nagy tömeget az élvhaj-hászok s kalandorok képezik, csak kisebb része csoportosul azokból, a kik az izlés s esin világvárosát önművelődésük céljából keresik fel. Amazok adják az exotikus elemet, mely a világ minden nemzetét s minden rangját képviseli; ez a farka sok hűhót is esap, a meddig ugyanis erszénye terjed; de semmi befolyással sincs magára a benszüllött társadalomra, legfőkébb gazdagítja az amugy is dus világ-várost.

A másik, a csekélyebb rész, annyira igyekszik az igaz párisi társaságba elvegyülni, hogy észre sem lehet venni, ha ott bebecsáttatásra talál. Mert a párisi társaság, a főnemes vagy polgári társaság egyaránt, oly exclusiv természetűek, hogy csak avatott ajánlás után fogadják be az idegent. Még nagy börszámárak vagy pénzkirályok is hiába kopogtatnak ajtajain. Ellenben egy-egy aránylag szerény, de minden tekintetben kifogástalan ajánlás előtt oly szívesen nyílnak meg, hogy még a közmondásos magyar vendégszeretetet sem érhet föl vele: nem szedik le ott a kocsija kerekeit, nem is fürösztik tejsze-vajba, de úgy lebilincselik kedvességükkel, hogy bár teljesen szabad, mégis alig bír megválni a szeretetreméltó körtől.

Ennek nyitja pedig az, hogy mindenben van izlés s mérték, semmiben sincs túlzás vagy rátukmálás, legkevésbébe rálicitálás.

Örökké emlékezetes marad ezért szívemben az utolsó hét, melyet Párisban töltöttem. Egy bécsi hölgy, ki vallásosságáról és jótékonyágáról híres, ajánló-levelet adott egy párisi paphoz. Midőn azt kézbesíttem és azt a szándékomat, illetőleg kérelmemet nyilvánítottam, hogy szeretném társammal együtt az igaz párisi társaságot megismerni, azt a választ nyertem, hogy mi sem könnyebb ennél, majd gondoskodja lesz róla, hogy kívánságunk teljesüljön.

Kissé kételkedtem az ígéretben, mivel több ajánló-levélre kaptunk ugyan meghívást, melyet el is fogadtunk, de a fogadtatás csak arra az egy esetre szorított mindíg, mintha csak a kapu ismét végképpen bezárult volna utánunk.

Mily kellemes meglepetés várt azonban ránk, midőn másnapra már meghívást kaptunk s onnan azután, ugy szólván, kézzel-kézzel adtak minket, hogy egy álló hétig nem fogytunk ki a kellemesebbnél kellemesebb estékből, még csak el nem utaztunk.

Ennek kedves emléke ki nem fogy szívemből, de még a hála sem, melyet a kifogyhatatlan jóságú s előzékenységű eme körök s csodással határos hatalmu ajánlónk iránt érzek.

A párisi társadalomról ezek után csak két jellemző esetet említek még föl.

Párisnak hatvan katolikus temploma van. Ezek közül a nyilvános istentisztelet számára 55 templom szolgál. Ezek reggeli 6 órától délután 6-ig nyitvak és soha sem üresek, a nap bármely órájában fordultam meg a legtöbbszörben. Söt hét órákor reggel és dél felé, hétköznapokon is, tömvek. Esti 8 órákor a plébániatemplomban külön istentisztelet van a munkások számára és ekkor is szuffoltak. Az áhitat pedig példás. Egy avatott férfiú kérdésemre

*) Lásd Csippék Ferenc: „Legfőbb társadalmi kérdések“ című művét.

kijelentette, hogy Párisnak kétharmad része mindennap templomba jár.

A másik eset a következő. A polgári házasság Franciaországban már száz éve „uralkodik“, de a társadalomban nem birt a kényszerűségnél egyéb hatást eredményezni. Mindenki egyházi házasságot köt, mert különben ki van zárva a társaságból.

Egy francia külügyminiszter, ki csak polgárilag kelt egybe nevével, szomorúan tapasztalta ezt. Őt magát meghitták ugyan az előkelő társaságokba, de nejt soha. Ugy járt mint Crispi, az olasz miniszterelnök, a ki utólag esküdött meg pap előtt feleségével, csak hogy leányát férjhez adhassa s neki a társaságban helyet biztosítson.

E tényekkel szemben nincs kitérés. Másfelől az alsó néposztályokban is ily szigorú a felfogás, azzal a különbséggel, hogy itt vagy egyháziilag esküdnek meg, vagy sehogy sem, se polgárilag, se egyháziilag: ezek azután élnek mint az okatlan állatok ideig-óráig. Ez a polgári házasság másik következménye.

Mit ér ezekkel szemben a törvény szigorja? A tisztas társadalom kapuja előtt megállni kénytelen. A másik oldalon tudomást se vesznek róla.

Marad kivételé rendszabálynak, mely bármily zaklató, vexatorius a nagy többségre, mégis csak azoknak kell, a kik maguk is bármily okból kivételt képeznek. A többiek azt mondják: on le fait, mais on ne le dit pas. (Megteszik, de nem beszélnek el senkinek.)

Miként lehetséges mégis, kérdem egy elvtársamtól, hogy ennyi hitbuzgóság és ily bámulatos passzív ellentállás mellett a kérdés mellő megoldására nem történik meg a szükséges aktív visszahatás?

— Ennek száz oka is van; de elégedjék meg azzal az egygyel, hogy egy farkas képes megfélemlíteni tíz juhnyáját is, volt a válasz. De azért a leányzó csak alszik. Az igazság fényes diadala el nem maradhat. Majd föltámad a társadalom!

Bizony a föltámadás iránt való hitet ily s hasonló intézmények sem képesek kiirtani az emberi szívből.

Példa reá a Père Lachaise nevű temető is, hová egy szép délután elzarándokoltunk. Itt ezernyi siron olvasható a bátramaradt özvegy vallomása, hogy élete párjával nem kötött polgári szerződést ideig-óráig az állami anyakönyvvezető hivatalban, hanem bizon hitben hisz Istenben, hogy majd egyesülni fog vele a tulvilágban.

Ime ez az élők s holtak ékesszavu tiltakozása. Am merjen valaki a sírok, e megszentelt hantok ily tüntetésével perbe szállni!

Még Musset, e modern költő sirja is saját szavaival hirdeti a föltámadás iránt való hitét, midőn így zengi a korán elhunyt dalnok:

Mes chers amis, quand je mourrai.
Plautez un soule an emineté:
J' aime sou feuillage éploré;
La paleur m'en est douce et chère,
Et sou ombre sera légère
A la terre ou je dormirai.

Csak állomról beszél a szerencsétlen költő, kit a kiábrándulás és az erre bekövetkezett tévova határozatlanság élő romjává tön saját fenségének és mint ilyen vonzolta magával keserveit, csak a halál után várható új életben bízván. Mint ilyen is élő s hangos tiltakozás gyanánt járt-kelt a francia fővárosban: — a mirvana ellen való tiltakozásképpen.

Bármint tagadják is némelyek, a modern költőket nagyon foglalkoztatja a tulvilág: az a kérdés, mi lesz hát a halál után?

Hugó Viktor önbálványozásában sem felelte el halhatatlan lelkét, midőn a híres „Nunquam moriar“ t hangoztatá, de még inkább, midőn környezetet nem bocsátván halottas ágyához a leánya által hívott papot, e szókkal hunyta be örökre szeméit: Mon Dieu; — ma fille, au revoir là-haut. (Istenem; — leányom viszontlátásra ott fön.)

Mennyivel szomorubb elhagyottságában a vigasztalhatatlan Gilbert költőnek töprekedése, melyet a Páris alatt elterülő katakombákban olvastam, ott, hol az összedett koponyák halmazából ezer sötét szemüreg táng a szemlélőre és hol az a kérdés önkéntelenül megrázkódtatja szívünket-lelkünket: ennyi legyen csak az ember egy hosszú élet viszontagságai után?

Az a felirat így szól:

Au bouquet de la vive, infortuné convive,
J' apparatus un jour et je meurs.
Je meurs... et sur la tombe ou j' arrive len tement,
Nul ne viedra verser despleurs.

Senki sem ont könnyüt siromra... Senki!

Mily lehangoltság, fájdalom, kétségbeesés marcangolhatta a költő szívét, a ki életében a nagy világi mulatozások éltető szelleme vala, a kit a társaságban körülrajongtak s az éji tivornyak híres helyiségeiben például Paillard-nál egész életében bálványoztak? Mily szomorú vége lett! Abszint-butultságban két évig élő halott gyanánt bolyongott a mozgalmos Párisban. És a mikor hébe-korba föleszmélt a legiszonyatosabb rémlátások furiai elől üldözött vadként bujkált az utcán, míg végre a lázas örvongés dührohamaiban önmaga ellen emelte kezét...

Láttam társát s lángelméje örökösét Paillard mesés fényű termeiben ezernyi vendég önfelédét vagy feledést kereső tombolása közben szőri rajongó szelleme vakító sziporkait — és láttam ott a később, lelke elborulásában, könyekre fakasztó hasonló sirását saját önmagának... Sir a lelkem, szorul a szívem emlékének a gondolatjára: hiszen az emlékezés halottainkra szívünk nyílvá maradt sirja...

Csak a kereszt vett világot annak szívet tépő, lelket hasogató, szédületes sötéttébe!

Felolós szerkesztő:

Dr. BALOGHY ERNŐ,

kör- és váltó-ügyvéd.

Laptulajdonos és kiadó

BITTERMANN NÁNDOR.

LLÖFI
Egész évre...
Fél évre...
Negyed évre...
A lap szel...
illető küld...
szerkesztő...
a laptulajdon...
den...

Egyes szám

Előfi

B A

XIX

Az újv kisfordulnak tisztelgy szellemileg anyagilag a jövő Fölöslegesneben fejtegetni. Az s elrni igyekvezis hírlapirói műk

A politikai régi marad. A mindig és marad irány — zézetinyek között a leg hazánk érdekei m hogy nemzeti ön é hatalmi állásunk vényre jusssanak. s csekély erőnk mért működésében elveink megtestes

Politikai m adatkant képez. legyünk vármegye keinek. Mint vidék annyira a közpon csak országos do ország ügyeinek sajtóra tartozik; szűkebb körünk, keink, a melyekn vidéki sajtó eleng

Még egy kör lag hangsúlyozni. sem vezérel a jv a tiszta tárgyilag s fogunk állani a nem szolgálunk, a a közjő és a közj

E pár szóban bátrak olvasóink

A „BA

Ira: KEM

— „Vis-à-vis... Hangzott a re előtt, midőn látta, h s Pálffy Blankának r A párok már fe rőla, hogy kedves s csak ők nem. Bizony boldogság elképzelés láthatólag fejtegette mig Pálffy Blanka el sával fejezte ki, h A förendező pe hiába. Sorba kérte a kérjenek föl valakit s egy pár pohár sört t A rendezők — jól tudják, hogy egy táncost is fogni, a kivel táncolni akart aut nihil!) a másikna a cipő agyon szorítja, hogy az egyes figurák állhatja a négyest sba megeafolni legtöbb es

Végre azonban a a jelenvőtt diákok sora Gyula tizenöt pohár s tyuk-, lelki- és rendes Mari néuit kérte föl, kezébe 1 frtot, azon sz ezt majd a „többi-bez A vis-à-vis tehát bátran vágott az új fül Szokott vidámság egyes figurákat s ha a